

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલય, અમદાવાદ

સ્પેશ્યલ સિવિલ એપિલકેશન નં.૪૨૦૦/૨૦૧૨

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.એમ. ઠાકર

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ

	હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?
પ	શું સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવામાં આવે કે કેમ?

=====

પશ્ચિમ ગુજરાત વિજ કંપની લિમિટેડ....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

રાજેશ સ્ટીલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ અને ર....સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

શ્રી દીપક આર. દવે, વકીલ અરજદાર(ઓ) ક્રમાંક ૧ માટે,

અવસાન પામેલ વાદકાર, વકીલ સામાવાળા(ઓ) ક્રમાંક ૨ માટે,

શ્રી એ.એસ. વકીલ, વકીલ સામાવાળા(ઓ) ક્રમાંક ૧, ૩ માટે

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.એમ. ઠાકર

તારીખ : ૩૧/૦૭/૨૦૧૪

સીએવી ચુકાદો

૧. હાલની અરજીમાં અરજદારે, અન્ય બાબતો ઉપરાંત, નીચે મુજબ અરજ કરી છે:—

“૭(એ) આ માનનીય અદાલત કૃપા કરી તા. ૩૧મીના હુકમને રદ કરવા માટે યોગ્ય લેખ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરવા મહેરબાની કરે

ડિસેમ્બર, ૨૦૧૧માં ભાવનગર ખાતે વિદ્વાન મુખ્ય વરિષ્ઠ સિવિલ જજ દ્વારા સિવિલ મિસેલેનિયસ એપ્લિકેશન ક્રમાંક ૯૯/૨૦૧૦માં પારિત કરાયેલ અને વધુમાં અરજદારની નાગરિક વિવિધ અરજી મંજૂર કરવાની કૃપા કરવામાં આવે;

(બી) આ માનનીય અદાલત યોગ્ય રિટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરીને અમલવારી અરજીના એકતરફી રદબાતલને રદ કરે અને વધુમાં હુકમ કરે કે અમલવારી અરજી ક્રમાંક ૦૭/૧૯૯૯ ને તેના મૂળ દફતરમાં પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે તથા ભાવનગરના વિદ્વાન વરિષ્ઠ સિવિલ જજને કાયદા અનુસાર ઉક્ત અમલવારી અરજી આગળ વધારવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે;”

૨. હાલની મેટરની હકીકતોની પરિસ્થિતિનો સારાંશ આ પ્રમાણે કરી શકાય છે:—

૨.૧ અત્રેનો અરજદાર મૂળ વાદી તેમજ ચુકાદા-લેણદાર — હુકમનામા ધારક છે અને અત્રેનો સામાવાળા મૂળ સામાવાળા તેમજ ચુકાદા-દેણદાર છે. સુવિધા

માટે, મૂળ વાદી અને સામાવાળાને અનુક્રમે અરજદાર અને સામાવાળા તરીકે વર્ણવવામાં આવે છે.

૨.૨ અહીંના અરજદારે સામાવાળા પાસેથી કથિત બાકી રકમના વસૂલાત માટે રૂપિયા ૧,૪૯,૯૧૩.૪૦ બાબતે વિશેષ દીવાની દાવો ક્રમાંક ૧૧૯ સન ૧૯૮૭ દાખલ કર્યો હતો.

૨.૩ અરજદાર દ્વારા વધુમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે તા. ૫.૭.૧૯૯૭ના રોજ, વિદ્વાન નીચલી અદાલતે તેના (મુદાઈના) પક્ષમાં દાવો મંજૂર કર્યો હતો અને અત્રેના સામાવાળાને (અર્થાત મૂળ સામાવાળાને) દાવો દાખલ થયેલી તારીખથી લઈને વાસ્તવિક ચુકવણી થાય ત્યાં સુધી ૩૦% દરે વ્યાજ સાથે રૂ. ૧,૪૯,૯૧૩.૪૦ ચૂકવવા નિર્દેશ કર્યો હતો.

૨.૪ આશરે ૧૮.૩.૧૯૯૯ના રોજ, ચુકાદા-લેણદારે – હુકમનામા ધારકે તા. ૫.૭.૧૯૯૭ના હુકમનામાના અમલીકરણ માટે અરજી દાખલ કરી હતી. ઉક્ત અમલ અરજીને અમલ અરજી ક્રમાંક ૭/૧૯૯૯ તરીકે નોંધવામાં આવી હતી.

પાનું ૨

૨.૫ ઉક્ત અરજીની તપાસ કર્યા બાદ, માનનીય અદાલતે નિયમ-૨૨ અનુસાર તથા તે હેઠળ નોટિસ જારી કરવાનો હુકમ કર્યો.

૨.૬ અનુસરે, ઉપરોક્ત અમલ અરજી ક્રમાંક ૭ સન ૧૯૯૯ લંબિત હોવા દરમિયાન, જાણકાર અમલ અદાલતે હુકમ ૨૧ નિયમ ૩૦ હેઠળ, તા. ૧૪.૧૨.૨૦૦૫ ના હુકમ દ્વારા, ચુકાદા દેવાના દેવાદારના (અર્થાત્ હાલના સામાવાળાઓના) જંગમ માલમતાની જમી માટે વોરંટ બહાર પાડવાનો નિર્દેશ કર્યો હતો.

૨.૭ ઉક્ત હુકમમાં નોંધાયેલા કારણોને આધારે વિદ્વાન અમલવારી અદાલતે તા. ૧.૯.૨૦૦૯ ના હુકમ દ્વારા ઉક્ત અમલવારી અરજી ક્રમાંક ૭/૧૯૯૯ નામંજૂર કરી હતી.

૨.૮ નવેમ્બર, ૨૦૧૦ માં, અર્થાત્ આશરે ૧૪ મહિના પછી, અદાલતે પડકારાયેલો તા. ૧.૯.૨૦૦૯ નો હુકમ પારિત કર્યા બાદ, હુકમનામાધારક, અર્થાત્ અત્રેના અરજદાર, માનનીય અમલવારી અદાલત સમક્ષ આવ્યા અને તા. ૨.૧૧.૨૦૧૦ની અરજી રજૂ કરી, જેનું નોંધણીકરણ સિવિલ મિસેલેનિયસ એપ્લિકેશન ક્રમાંક ૯૯/૨૦૧૦ તરીકે કરવામાં આવ્યું. ઉપરોક્ત અરજી પર એક નજર કરતા જ સ્પષ્ટ થાય છે કે અરજદારે તે અરજીને “વિલંબ માફી અરજી” તરીકે શીર્ષક આપ્યું અને વર્ણવી હતી.

૨.૯ ઉક્ત સિવિલ મિસેલેનિયસ એપ્લિકેશન, એટલે કે સિવિલ મિસેલેનિયસ એપ્લિકેશન ક્રમાંક ૯૯ ઓફ ૨૦૧૦ તા. ૨.૧૧.૨૦૧૦ દ્વારા, અરજદારે વિદ્વાન અમલવારી અદાલત સમક્ષ વિલંબ માફ કરવા અને તેને “અમલવારી અરજી” દાખલ કરવાની પરવાનગી આપવા વિનંતી કરી હતી.

૨.૧૦ વિલંબના સંદર્ભમાં, અરજદારે દાવો કર્યો છે (અરજીના પરિચ્છેદ-૨.૫માં) કે ૨૦૧૦ની અરજી ક્રમાંક ૯૯ રજૂ કરવામાં ૧૨૦ દિવસનો વિલંબ થયો હતો.

૨.૧૧ વધુ પ્રાસંગિક અને મહત્વપૂર્ણ બાબત એ છે કે વિરોધાભાસ અને

પૃષ્ઠ ૩ અરજદારના વલણમાં વિસંગતિ છે, કારણ કે અરજીના પરિચ્છેદ-૨.૫ માં અરજદારે વિલંબનો વ્યાપ ૧૨૦ દિવસ હોવાનું દાવો કર્યું છે, જ્યારે ઉક્ત વિવિધ અરજી ક્રમાંક ૯૯ ઓફ ૨૦૧૦ ના પરિચ્છેદ-૬ માં એક સ્થળે અરજદારે વિલંબનો વ્યાપ ૧૨૦ દિવસ હોવાનું ઉલ્લેખ કર્યું છે, જ્યારે અરજીના એ જ પરિચ્છેદ-૬ માં અરજદારે વિલંબનો વ્યાપ ૪૮૫ દિવસ હોવાનું પણ જણાવ્યું છે અને ઉક્ત સિવિલ મિસેલેનિયસ એપ્લિકેશન ક્રમાંક ૯૯ ઓફ ૨૦૧૦ ની સુનાવણી દરમિયાન વિધાવંત અમલવારી અદાલત સમક્ષ અરજદાર તરફના વિધાવંત વકીલે વિલંબનો વ્યાપ ૪૮૫ દિવસ હોવાનું સ્વીકાર્યું હતું. આ પાસું વિધાવંત અદાલતે આક્ષેપિત હુકમમાં નોંધ્યું છે (આક્ષેપિત હુકમમાં મુદ્દા ક્રમાંક ૧ અને ૨ ના શીર્ષકની નીચેનો પ્રથમ પરિચ્છેદ).

૨.૧૨ અન્ય સંબંધિત પાસું એ છે કે, એ સ્થાપિત કરવા માટે કોઈ સામગ્રી ઉપલબ્ધ નથી અને ન તો જણાવેલ પરચુરણ અરજીમાં કે વર્તમાન અરજીમાં પણ એવો કોઈ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે તે જ દિવસે કોઈ મૂળભૂત અને અલગ અમલવારી અરજી અથવા જણાવેલ પરચુરણ અરજી ક્રમાંક ૯૯/૨૦૧૦ સિવાયની કોઈ અરજી (ઉદાહરણ તરીકે, અમલવારી અરજી ક્રમાંક ૭/૧૯૯૯ના

“પુનઃસ્થાપન” માટેની અરજી) પણ દાખલ કરવામાં આવી હતી. તેથી, વિલંબની કુલ લંબાઈ/અવધિ નક્કી કરવા માટેનો અંતિમ બિંદુ સ્થાપિત થાય તેવી કોઈ બાબત અભિલેખ પર ઉપલબ્ધ નથી.

૨.૧૩ ઉક્ત વિવિધ અરજી ક્રમાંક ૯૯/૨૦૧૦ ને ઓર્ડર-૨૧ ના નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળની અરજી તરીકે ગણાવી અને પક્ષકારોની પરસ્પર વિરુદ્ધ રજૂઆતોનો વિચાર કર્યા પછી તેમજ સંબંધિત જોગવાઈઓ અને હકીકતી પૃષ્ઠભૂમિને, વિશેષ કરીને એકિઝક્યુશન અરજી ક્રમાંક ૭/૧૯૯૯ ને ફગાવતો હુકમ જે તારીખે પસાર કરવામાં આવ્યો હતો અને ઉક્ત વિવિધ અરજી ક્રમાંક ૯૯/૨૦૧૦ જે તારીખે દાખલ કરવામાં આવી હતી, તેને ધ્યાનમાં લઈ, વિદ્વાન અમલવારી અદાલતે તારીખ ૩૧.૧૨.૨૦૧૧ ના હુકમ દ્વારા ઉક્ત વિવિધ અરજી ક્રમાંક ૯૯/૨૦૧૦ (તા. ૨.૧૧.૨૦૧૦ ના રોજ દાખલ કરાયેલ) ને આ આધાર પર ફગાવી દીધી કે, લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૫ તથા ઓર્ડર-૨૧ ના નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) સાથે વંચવાના ઉપનિયમ (૩) ના પ્રકાશમાં

પાનું ૪

સંહિતા મુજબ, અદાલતને વિલંબ માફ કરવાની સત્તા નથી.

૨.૧૪ અરજદાર (અર્થાત્ તા. ૫.૭.૧૯૯૭ ના હુકમનામાના ધારક) તા. ૩૧.૧૨.૨૦૧૧ ના ઉક્ત હુકમથી વ્યથિત છે; તેથી, હાલની અરજી.

૩. હકીકતસભર પૃષ્ઠભૂમિના પ્રકાશમાં, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દલીલ કરે છે કે વિદ્વાન અમલવારી અદાલતે હુકમ-૨૧ નિયમ-૧૦૫, હુકમ-૨૧ નિયમ-૧૦૬ તથા લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૫ હેઠળની જોગવાઈનું અર્થઘટન કરવામાં ભૂલ કરી છે અને આવા કેસોમાં લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૫ લાગુ પડશે નહીં એવો નિષ્કર્ષ કાઢવામાં પણ ભૂલ કરી છે. અરજદારના વિદ્વાન વકીલ વધુમાં દલીલ કરે છે કે મર્યાદાનો સમયગાળો અમલવારી અરજી ક્રમાંક ૭ સન ૧૯૯૯ને ફગાવનાર હુકમની જાણ થયેલી તારીખથી ગણવામાં અને વિચારવામાં આવવો જોઈતો હતો, અને ફરિયાદ પક્ષની ગેરહાજરીને કારણે અમલવારી અરજી ફગાવનાર હુકમની તારીખ, અર્થાત્ ૧.૯.૨૦૦૯થી નહીં. અરજદારના વિદ્વાન વકીલ વધુમાં દલીલ કરે છે કે વિદ્વાન અમલવારી અદાલતે કાયદા દ્વારા પ્રદાન કરાયેલા અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવામાં ભૂલ કરી છે, અને વિલંબ માફ કરવાની અરજીનો ઉદારતાપૂર્વક વિચાર થવો જોઈતો હતો તેમજ વિદ્વાન અમલવારી અદાલતે આ બાબતની પણ મૂળવણી કરવી જોઈતી હતી કે હુકમધારક પક્ષ તરફથી કોઈ દોષ નહોતો અને વિલંબ ઇરાદાપૂર્વક થયો નહોતો. અરજદારના વિદ્વાન વકીલે રજૂ કર્યું કે વિદ્વાન અદાલતે આ બાબતનો પણ વિચાર કરવો જોઈતો હતો કે સામાવાળાઓએ માન્ય હુકમનામાનું જ્ઞાતપૂર્વક પાલન ટાળ્યું હતું અને પોતાની બાધ્યતા નિર્ભર કરી નહોતી. અરજદારના વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂ કર્યું કે વાદી – અરજદાર – વિજળી કંપનીએ લિમિટેશન એક્ટના અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ નિર્ધારિત મર્યાદા અવધિની અંદર ૧૮.૩.૧૯૯૯ના રોજ અમલવારી અરજી ક્રમાંક ૭ સન ૧૯૯૯ દાખલ કરી હતી,

અને તેથી ર.૧૧.૨૦૧૦ના રોજ દાખલ કરાયેલ ઉક્ત વિવિધ અરજી ક્રમાંક ૯૯ સન ૨૦૧૦ સુધીની હદે, લિમિટેશન એક્ટના અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળની જોગવાઈ લાગુ પડશે નહીં. વિદ્વાન

પાનું ૫ અરજદાર તરફથી હાજર રહેલા વકીલે જે. કુમારદાસન નાયર અને અન્ય વિ. ઈરિક શોઆન અને અન્ય [૨૦૦૯ (૧૨) એસ.સી.સી. ૧૭૫] ના મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો.

૩.૧ બીજી તરફ, સામાવાળાઓ, અર્થાત્ ચુકાદા-દેણદારો, તરફના વિદ્વાન વકીલે, ઉક્ત અરજી નં. ૯૯/૨૦૧૦નો વિરોધ કરતાં, અન્ય બાબતો ઉપરાંત, એવું રજૂ કર્યું કે અમલવારી અરજી વિલંબના દોષથી પ્રભાવિત છે અને તેથી, તે ચલાવી શકાય તેવી નથી. સામાવાળાઓ – મૂળ સામાવાળાઓએ વધુમાં એવો પણ દાવો કર્યો કે સંહિતાના ઓર્ડર-૨૧ નિયમ-૧૦૫, ઓર્ડર-૨૧ નિયમ-૧૦૬ તથા લિમિટેશન એક્ટ, ૧૯૬૩ની કલમ ૫ની જોગવાઈઓને સંયુક્ત રીતે વાંચતાં, વિદ્વાન અમલવારી અદાલતને વિલંબ માફ કરવાની અધિકારિતા નથી અને તેથી પણ અરજી નં. ૯૯/૨૦૧૦ ચલાવી શકાય તેવી નથી અને હુકમ ન્યાયસંગત, કાયદેસર અને યોગ્ય છે તથા સંહિતાના ઓર્ડર-૨૧ નિયમ-૧૦૬ને ઓર્ડર-૨૧ નિયમ-૧૦૫ અને લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૫ સાથે સંયુક્ત રીતે વાંચતાં તેમાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈ સાથે સુસંગત છે. સામાવાળાઓ તરફના વિદ્વાન વકીલે એમ. પોન્નુપાંડિયન વિ. સેલ્વાબાકિયમ અને અન્ય [એ.આઈ.આર. ૨૦૦૪ મદ્રાસ ૨૭૨], સી.એલ. કલીટસ વિ. સાઉથ ઈન્ડિયન

બેંક લિમિટેડ અને અન્ય [એ.આઈ.આર. ૨૦૦૭ કેરળ ૩૦૧], દામોદરન પિલ્લૈ અને અન્ય વિ. સાઉથ ઇન્ડિયન બેંક લિમિટેડ [એ.આઈ.આર. ૨૦૦૫ એસ.સી. ૩૪૬૦], મહાબીર સહ વિ. બીબી જુબેદા ખાતૂન અને અન્ય [એ.આઈ.આર. ૨૦૧૧ પટલા ૩૫] અને દેઓ નારાયણ ગોઆલા, (કાનૂની પ્રતિનિધિ દ્વારા અવસાન પામેલ) અને અન્ય વિ. જગદીશ પંડિત [એ.આઈ.આર. ૧૯૮૫ ગૌહાટી ૪૯] ના કેસોમાં આપેલ નિર્ણય ગૃહેષ્ઠ આધાર મૂક્યો.

જ. મેં અરજદાર અને સામાવાળા તરફથી પ્રતિષ્ઠિત વકીલને વિસ્તૃત રીતે સાંભળ્યા છે અને મેં પ્રતિસ્પર્ધી રજૂઆતો, સંબંધિત જોગવાઈઓ તથા કેસના તથ્યો, નોંધ પરની સામગ્રી અને નિર્ણયોનો પણ વિચાર કર્યો છે.

પ. પરસ્પર વિરોધી રજૂઆતો પર વિચાર કરવા અને હાલની અરજીમાં પડકારવામાં આવેલા હુકમની તપાસ કરવા માટે, હકીકતી પૃષ્ઠભૂમિ તથા સંબંધિત જોગવાઈઓ, એટલે કે, લિમિટેશન એક્ટની કલમ-૧૩૬, હુકમ-૨૧ નિયમ-૧૦૫, હુકમ-૨૧ નિયમ-

પાનું ૬

સી.પી.સી.ની કલમ ૧૦૬ અને લિમિટેશન એક્ટ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૫, જે આ પ્રમાણે વાંચાય છે:-

“લિમિટેશન એક્ટની કલમ-૧૩૬:-

અરજીનું વર્ણન	મર્યાદાકાળ	જે સમયથી અવધિનો પ્રારંભ થાય છે
૧૩૬. કોઈપણ નાગરિક અદાલતની કોઈપણ ડિકી (ફરજિયાત મનાઈદુકમ મંજૂર કરતી ડિકી સિવાય) અથવા દુકમના અમલ માટે.	બાર વર્ષ	[જ્યારે] દુકમનામું અથવા દુકમ અમલમાં મૂકવા યોગ્ય બને છે, અથવા જ્યાં દુકમનામું અથવા ત્યારપછીનો કોઈ દુકમ કોઈ નિશ્ચિત તારીખે અથવા આવર્તિત અવધિઓએ કોઈ રકમની ચુકવણી કરવા અથવા કોઈ મિલકતનો કબજો સોંપવા માટે નિર્દેશ કરે છે, ત્યારે જે ચુકવણી અથવા સોંપણી બાબતે અમલવારી માંગવામાં આવી છે, તેમાં ચૂક થાય: પરંતુ શરત એવી કે શાશ્વત મનાઈદુકમ મંજૂર કરનાર દુકમનામાના

		અમલીકરણ અથવા અમલવારી માટેની અરજી કોઈપણ મર્યાદા અવધિને આધીન રહેશે નહીં.
--	--	---

હુકમ-૨૧ નિયમ-૧૦૫ – અરજીની સુનાવણી. – (૧) આ હુકમના ઉપરોક્ત કોઈપણ નિયમો હેઠળની અરજી જે અદાલત સમક્ષ બાકી હોય, તે અદાલત અરજીની સુનાવણી માટે એક દિવસ નિર્ધારિત કરી શકે છે. (૨) જ્યાં નિર્ધારિત દિવસે અથવા સુનાવણી મુલતવી રાખવામાં આવી હોય તે અન્ય કોઈ દિવસે, જ્યારે કેસ સુનાવણી માટે બોલાવવામાં આવે ત્યારે અરજદાર હાજર ન રહે, ત્યાં અદાલત એવો હુકમ કરી શકે છે કે અરજી નામંજૂર કરવામાં આવે.

(૩) જ્યાં અરજદાર હાજર રહે અને અદાલત દ્વારા જેને નોટિસ જારી કરવામાં આવી હોય તે વિરુદ્ધ પક્ષ હાજર ન રહે, ત્યાં અદાલત અરજીની એકપક્ષીય રીતે સુનાવણી કરી શકે છે અને તેને યોગ્ય જણાય એવો હુકમ કરી શકે છે.

(ભાર સૂચિત)

હુકમ-૨૧ નિયમ-૧૦૬ – એકતરફી રીતે આપવામાં આવેલ આદેશો વગેરે રદ કરવું. – (૧) અરજદાર, જેના વિરુદ્ધ નિયમ ૧૦૫ ના ઉપનિયમ (૨) હેઠળ હુકમ કરવામાં આવ્યો હોય, અથવા વિરુદ્ધ પક્ષકાર, જેના વિરુદ્ધ તે નિયમના ઉપનિયમ (૩) હેઠળ અથવા નિયમ ૨૩ ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળ એકતરફી

હુકમ આપવામાં આવ્યો હોય, તે હુકમ રદ કરવા અદાલતમાં અરજી કરી શકે છે, અને જો તે અદાલતને સંતોષ આપે કે અરજી સુનાવણી માટે બોલાવવામાં આવી ત્યારે તેની ગેરહાજરી માટે પૂરતું કારણ હતું, તો અદાલત ખર્ચ અંગેની શરતો પર અથવા અન્યથા જે યોગ્ય માને તે મુજબ, તે હુકમ રદ કરશે અને અરજીની વધુ સુનાવણી માટે એક દિવસ નિર્ધારિત કરશે.

(૨) ઉપનિયમ (૧) હેઠળની અરજી પર, અરજીની નોટિસ અન્ય પક્ષકારને તામિલ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય, કોઈ હુકમ કરવામાં આવશે નહીં.

પાનું ૭

(૩) ઉપનિયમ (૧) હેઠળની અરજી હુકમની તારીખથી ત્રીસ દિવસની અંદર કરવામાં આવશે, અથવા જ્યાં, એકપક્ષીય હુકમના કિસ્સામાં, નોટિસ યથાવિધિ તામિલ કરવામાં આવી ન હોય, ત્યાં અરજદારને હુકમની જાણ થઈ તે તારીખથી ત્રીસ દિવસની અંદર કરવામાં આવશે.

(ભારપૂર્વક દર્શાવેલ)

લિમિટેશન એક્ટની કલમ-૫:- કેટલાક પ્રસંગોમાં નિર્ધારિત અવધિનો વધારો.
- દીવાની કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૦૮ (૧૯૦૮ નો ૫) ના હુકમ ૨૧ ની કોઈપણ જોગવાઈ હેઠળની અરજી સિવાય, કોઈપણ અપીલ અથવા કોઈપણ અરજી, નિર્ધારિત અવધિ પસાર થયા પછી સ્વીકારવામાં આવી શકે, જો અપીલકર્તા

અથવા અરજદાર અદાલતને સંતોષ આપે કે એવી અવધિની અંદર અપીલ દાખલ ન કરવા અથવા અરજી ન કરવાની પૂરતી કારણસર હતી.

સ્પષ્ટીકરણ. – નિર્ધારિત અવધિ નક્કી કરવા અથવા તેની ગણતરી કરવામાં અપીલકર્તા અથવા અરજદાર વડી અદાલતના કોઈપણ હુકમ, પ્રથા અથવા ચુકાદાથી ગેરમાર્ગે દોરાયો હતો, તે હકીકત આ કલમના અર્થમાં પર્યાપ્ત કારણ ગણાઈ શકે છે.”

પ.૧ નિયમ ૧૦૫ ના ઉપખંડ (૧) અંગે જ્યાં સુધી પ્રશ્ન છે, તે એવું પ્રતિપાદિત કરે છે કે અરજીના “સુનાવણી” માટે એક તારીખ “નક્કી” કરવી જોઈએ. આ પાસું “અરજીની સુનાવણી માટે એક દિવસ નક્કી કરી શકે” એવા શબ્દોથી તેમજ ઉપનિયમ (૨) માં વપરાયેલા શબ્દોથી પણ સ્પષ્ટ થાય છે, અર્થાત જ્યાં “નક્કી” કરાયેલા દિવસે અથવા અન્ય કોઈ એવા દિવસે, જેના સુધી “સુનાવણી” મુલતવી રાખવામાં આવી હોય”.

પ.૨ ઉક્ત નિયમ-૧૦૫ ના ઉપનિયમ (૨) દ્વારા અદાલતને એવો હુકમ પસાર કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે કે, જો “નક્કી કરાયેલા દિવસે અથવા અન્ય કોઈ એવા દિવસે કે જેણે સુનાવણી મુલતવી રાખવામાં આવી હોય”, કેસ સુનાવણી માટે બોલાવવામાં આવે ત્યારે અરજદાર હાજર ન રહે, તો અરજી ફગાવી દેવામાં આવે. ઉક્ત નિયમ-૧૦૫ ના ઉપનિયમ (૩) મુજબ, જો અરજદાર અદાલત સમક્ષ હાજર રહે પરંતુ વિરુદ્ધ પક્ષ હાજર ન રહે, તો અદાલત એકતરફી હુકમ પસાર કરી શકે છે.

પ.૩ તે જ સમયે, આવા હુકમને રદ કરવાની સત્તા પણ અદાલતને પ્રદાન કરવામાં આવી છે.

પ.૪ હુકમ રદ કરવાની સત્તા નિયમ-૧૦૬ના ઉપનિયમ (૧)ના બળે પ્રદાન કરવામાં આવી છે, જેમાં અન્ય બાબતો ઉપરાંત એવું જોગવાઈ કરવામાં આવ્યું છે કે નિયમ-૧૦૫ના ઉપનિયમ (૨) હેઠળ જેના વિરુદ્ધ હુકમ કરવામાં આવ્યો હોય તે અરજદાર અથવા જેના વિરુદ્ધ એકતરફી હુકમ કરવામાં આવ્યો હોય તે સામાવાળા ઉપનિયમ

પાનું ૮

નિયમ-૧૦૫ ના (૩) હેઠળ અથવા નિયમ-૨૩ ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળ એવી આજ્ઞાને રદ કરવા અદાલતને વિનંતી કરી શકે છે.

પ.૫ ઉક્ત નિયમ-૧૦૬ અમલકારી અદાલતને, જો અદાલત આ બાબતે સંતુષ્ટ થાય કે ગેરહાજર રહેવા માટે પૂરતું કારણ હતું, તો અદાલતને યોગ્ય લાગે તેવી શરતો પર એવો હુકમ રદ કરવાની સત્તા આપે છે અને તે બાદ અદાલત અરજીની સુનાવણી માટે એક દિવસ નિર્ધારિત કરશે.

પ.૬ જોકે, ઉક્ત સત્તા એક મર્યાદા અથવા પ્રતિબંધને આધિન છે, જે નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૩) ના પ્રભાવે લાદવામાં આવેલ છે, એટલે કે ઉપનિયમ (૧) હેઠળની અરજી હુકમની તારીખથી ૩૦ દિવસની અંદર કરવામાં આવી હોય

ત્યારે જ (અથવા એકપક્ષીય રીતે આપવામાં આવેલ હુકમની જાણ થયાની તારીખથી) ઉક્ત સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકાય છે.

૬. વિવાદિત હુકમનું વાંચન કરતાં એવું બહાર આવે છે અને સ્પષ્ટ થાય છે કે વિવિધ અરજીનો વિરોધ કરતાં સામાવાળાએ ઉક્ત સિવિલ મિસેલેનિયસ એપ્લિકેશન નં. ૯૯ ઓફ ૨૦૧૦ અંગે આ અરજીને નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળની અરજી ગણાવી વાંધો ઉઠાવ્યો હતો અને વિદ્વાન અમલવારી અદાલતે પણ, આ અરજી નિયમ-૭૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) ના વ્યાપમાં આવે છે કે નહીં તેની તપાસ કર્યા વિના તથા તે બાબતે કોઈ નિષ્કર્ષ નોંધ્યા વિના, ઉપરોક્ત વિવિધ અરજી નં. ૯૯ ઓફ ૨૦૧૦માં નીચે તા. ૧.૯.૨૦૦૯નો વિવાદિત હુકમ એ માન્યતા પર અને ઉક્ત અરજીને જાણે એવી અરજી (અર્થાત્ ‘પુનઃસ્થાપન અરજી’) હોય કે જે નિયમ ૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) ના વ્યાપમાં આવતી હોય, તે રીતે ગણાવી પસાર કર્યો હતો.

૬.૧ તેથી, વધુ આગળ વધતા પહેલાં, ઉક્ત વિવિધ અરજી ક્રમાંક ૯૯ of ૨૦૧૦ એ એવી અરજી છે કે કેમ જે નિયમ ૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) ના કાર્યક્ષેત્રમાં આવે, તથા શું તેને નિયમ ૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) ના કાર્યક્ષેત્રની અરજી તરીકે ગણવામાં અને માનવામાં આવી શકે કે નહીં, તે તપાસવું સંબંધિત અને જરૂરી છે.

પાનું ૯

૬.૨ આ એ કારણે પણ આવશ્યક છે કે સામાવાળાએ નિયમ-૧૦૬ના ઉપનિયમ (૩) હેઠળની જોગવાઈના આધારે આ અરજીનો વિરોધ કર્યો છે.

૬.૩ એ નોંધપાત્ર છે કે નિયમ-૧૦૬નો ઉક્ત ઉપનિયમ (૩) નિયમ-૧૦૬ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળની અરજી પર લાગુ પડે છે, અન્ય કોઈ અરજી પર નહીં, (અર્થાત્ સંહિતાની કોઈ અન્ય જોગવાઈ હેઠળ કરવામાં આવેલી અરજી પર નહીં), અને તેથી પણ, ઉક્ત વિવિધ અરજી ક્રમાંક ૯૯/૨૦૧૦ ઉપનિયમ (૧)ના કાર્યક્ષેત્રમાં આવે છે કે નહીં તે તપાસવું અને નિર્ધારિત કરવું આવશ્યક અને યોગ્ય બને છે.

૭. આગળ વધતા પહેલાં, નોંધવું યોગ્ય છે કે અરજદારે ઉક્ત વિવિધ દીવાની અરજી નં. ૯૯/૨૦૧૦ દાખલ કર્યા પછી, માનનીય અદાલતે સામાવાળાને નોટિસ ઇસ્યુ કરવા હુકમ કર્યો હતો, જેના અનુસંધાને સામાવાળા ઉક્ત વિવિધ દીવાની અરજી નં. ૯૯/૨૦૧૦ માં હાજર થયો હતો, પરંતુ કોઈ કારણસર તેણે તે અરજી સામે કોઈ જવાબ દાખલ કર્યો નહોતો.

૭.૧ તેમ છતાં, સામાવાળાએ લેખિત દલીલો/રજુઆતો દાખલ કરી અને અરજદારની અરજીનો આ આધાર પર વિરોધ કર્યો કે વિદ્વાન અમલવારી અદાલત પાસે એવી કોઈ અરજી સ્વીકારવાની કોઈ સત્તા નથી, જે સંહિતાના હુકમ-૨૧ના નિયમ-૧૦૬ના ઉપનિયમ (૩) હેઠળ નિર્ધારિત અવધિથી પરે દાખલ કરવામાં આવી હોય.

૭.૨ આ સંદર્ભમાં, ઉલ્લેખ કરવો પ્રસ્તુત છે કે વર્તમાન અરજીમાં પણ સામાવાળાએ અરજદાર દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા કોઈપણ હકીકતી પાસાઓનો ઇનકાર કરતું અથવા તેને વિવાદિત કરતું કોઈ સોગંદનામું દાખલ કર્યું નથી. અરજીની સુનાવણી દરમિયાન, સામાવાળાએ ઉપરોક્ત એકમાત્ર આધાર પર અરજીનો વિરોધ કર્યો અને તેનો પ્રતિરોધ કર્યો.

૮. હવે, ઉક્ત વિવિધ અરજી તરફ વળતાં, તે સંબંધે પ્રાસંગિક છે કે

પાનું ૧૦ યાદ કરી અને ધ્યાનમાં રાખવું કે:— (એ) વિદ્વાન અદાલતે અમલવારી અરજી ક્રમાંક ૭ ની ૧૯૯૯ ફગાવી દીધી હતી, (બી) જ્યારે અરજદારે / હુકમપત્રધારકે ઉક્ત વિવિધ દીવાની અરજી ૨.૧૧.૨૦૧૦ના રોજ દાખલ કરી હતી, (સી) નોંધપોથી પર એવું સ્થાપિત કરવા માટે કશું જ ઉપલબ્ધ નથી કે અરજદાર દ્વારા, એટલે કે હુકમપત્રધારક દ્વારા, ઉક્ત વિવિધ દીવાની અરજી ક્રમાંક ૯૯ ની ૨૦૧૦ સિવાય બીજી કોઈ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી, (ડી) ઉક્ત અરજીના મેમોમાં અને/અથવા વર્તમાન અરજી પાછા એવો કોઈ દાવો અથવા આક્ષેપ નથી કે ઉક્ત વિવિધ અરજી દાખલ કરતા પહેલાં અથવા ઉક્ત અરજી સાથે અરજદારે બીજી કોઈ અરજી (દા.ત. મૂળ પુનઃસ્થાપન અરજી અથવા મૂળ અમલવારી અરજી) દાખલ કરી હતી. વિવાદિત હુકમમાં પણ આ મુદ્દે કોઈ નોંધ અથવા ચર્ચા નથી.

૯. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, આ તબક્કે ઉપરોક્ત મુદ્દાની તપાસ કરવી યોગ્ય છે, એટલે કે, ઉક્ત વિવિધ અરજી ક્રમાંક ૯૯/૨૦૧૦ એવી અરજી છે કે નહીં, જે નિયમ

૧૦૬ના ઉપનિયમ (૧) ના વ્યાપક્ષેત્રમાં આવે છે અને જેને ઉપનિયમ (૧) ના વ્યાપક્ષેત્ર હેઠળની અરજી તરીકે ગણવી અને વિચારવી શક્ય છે કે નહીં.

૯.૧ કોઈ અરજીને નિયમ-૧૦૬ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળની અને તેના કાર્યક્ષેત્રની અંદરની અરજી તરીકે ગણવામાં આવી શકે, જો :- (૧) અરજી નિયમ-૨૩(૧) અથવા નિયમ-૧૦૫(૨) અથવા નિયમ-૧૦૫(૩) હેઠળ પસાર કરવામાં આવેલા હુકમના સંદર્ભમાં અથવા તેની સામે દાખલ કરવામાં આવી હોય; અને (૨) અરજદાર આવી અરજી દ્વારા એ માંગ કરે કે નિયમ-૨૩ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળ અથવા નિયમ-૧૦૫ના ઉપનિયમ (૨) અથવા ઉપનિયમ (૩) હેઠળ પસાર કરાયેલ હુકમ રદ કરવામાં આવે; અને (૩) અરજદાર એ પણ માંગ કરે કે અમલ અરજી

પાનું ૧૧

(જેમાં અદાલતે ઓર્ડર-૨૧ના નિયમ-૨૩(૧) અથવા નિયમ-૧૦૫(૨) અથવા નિયમ-૧૦૫(૩) હેઠળ હુકમ કર્યો હોય), તે પુનઃસ્થાપિત કરી શકાય અને અરજીની સુનાવણી માટે તારીખ નક્કી/નિયુક્ત કરી શકાય; અને (૪) અદાલતે જે હુકમ કર્યો હોય, અર્થાત્ જે હુકમને ઉક્ત અરજી દ્વારા રદ કરાવવાનો માંગવામાં આવે છે, તે હુકમ નિયમ-૨૩(૧) હેઠળ અથવા નિયમ-૧૦૫(૨) હેઠળ અથવા નિયમ-૧૦૫(૩) હેઠળ કરાયેલ હુકમ હોવો આવશ્યક છે, કારણ કે નિયમ-૧૦૬ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળ કલ્પિત અરજી માત્ર ઓર્ડર-૨૧ના ઉક્ત નિયમ-૧૦૫ના ઉપનિયમ (૨) અથવા ઉપનિયમ (૩) હેઠળ કરાયેલા

હુકમ અંગે અથવા ઓર્ડર-૨૧ના નિયમ-૨૩ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળ કરાયેલા હુકમ અંગે જ કરી શકાય.

૯.૨ આથી, નિયમ-૧૦૬(૧) હેઠળની અરજી ત્યારે ગ્રાહ્ય ગણાશે નહીં, જો જે હુકમ વિરુદ્ધ અરજી કરવામાં આવી છે તે નિયમ-૨૩ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળ અથવા નિયમ-૧૦૫ના ઉપનિયમ (૨) અથવા ઉપનિયમ (૩) હેઠળ પસાર કરવામાં આવ્યો ન હોય, અર્થાત્ જો આવી અરજી એવા હુકમ વિરુદ્ધ કરવામાં આવી હોય કે જે નિયમ-૧૦૫ના ઉપનિયમ (૨) અથવા (૩) હેઠળ અથવા નિયમ-૨૩ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળનો ન હોય.

૧૦. પ્રશ્નસ્થ અરજિ (અર્થાત્ મિસ્. સિવિલ અરજિ નં. ૯૯/૨૦૧૦)નું ઉપરોક્ત નિયમ-૧૦૬(૧)ની આવશ્યકતાઓના પ્રકાશમાં પરીક્ષણ કરતાં, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે ઉક્ત અરજિ અમલ અરજિ નં. ૭/૧૯૯૯ની પુનઃસ્થાપના માગતી અરજિ તરીકે માનવામાં આવી નથી અને માનવામાં આવી પણ શકતી નથી.

૧૦.૧ આ પાસું ઉક્ત વિવિધ અરજીના સ્વર, લખાણ અને વિષયવસ્તુ પરથી તથા તેમાં માગવામાં આવેલ રાહત પરથી સ્પષ્ટ રીતે બહાર આવે છે અને નિર્વિવાદ બને છે કે, ઉક્ત અરજીનો વ્યાપ મર્યાદિત છે, કારણ કે તે મર્યાદિત હેતુસર અને મર્યાદિત અરજ સાથે દાખલ કરવામાં આવી છે, અર્થાત્ : - (એ) વિલંબ માફી માગવા માટે; અને (બી) ૧૯૮૭ ની નાગરિક દાવો ક્રમાંક ૧૧૯

માંના હુકમનામાના અમલ માટે અમલ અરજી દાખલ કરવાની પરવાનગી માગવા માટે।

પાનું ૧૨

૧૦.૨ આ સંદર્ભમાં, અરજીમાં માંગવામાં આવેલી રાહતનો વિચાર કરવો પ્રાસંગિક છે, જેનાથી સ્પષ્ટ થાય છે કે ઉક્ત મિસ્ક. અરજીમાં અરજદારે ન તો તા. ૧.૯.૨૦૦૯ના હુકમને રદ કરવા / પાછો બોલાવવા માટે અરજ કરી છે અને ન તો અમલવારી અરજીને પુનઃસ્થાપિત કરવા માટે અરજ કરી છે.

૧૦.૩ ઉક્ત અરજીનું સાદું વાચન કરતાં પણ એ સ્પષ્ટ થાય છે કે ઉક્ત અરજી માત્ર વિલંબ માફી માંગતી અરજી છે.

૧૦.૪ આ પાસાઓ ઉક્ત સિવિલ મિસેલેનિયસ એપ્લિકેશન ક્રમાંક ૯૯ ઓફ ૨૦૧૦ માં પ્રાર્થિત રાહતમાંથી પ્રગટ થાય છે, જે આ મુજબ વાંચાય છે:— “(એ) ઉપરોક્ત કારણોને ધ્યાને લઈને, ઉક્ત હુકમનામાના અમલીકરણ માટે અમલ અરજી દાખલ કરવામાં થયેલા વિલંબને માફ કરી, નાગરિક દાવો ક્રમાંક ૧૧૯/૮૭ માં હુકમનામાના અમલીકરણ માટે અમલ અરજી દાખલ કરવાની પરવાનગી મંજૂર કરવામાં આવે.

(બી) આ અરજીમાં સહાયક રાહત અથવા રાહતો મંજૂર કરવા કૃપા કરશો.”
(ગુજરાતીમાંથી સ્વતંત્ર અનુવાદ)

૧૦.૫ અરજીનું પરીક્ષણ કરતાં તેમજ દર્શાવેલ મિસ્. સિવિલ અરજી નં. ૯૯ ઓફ ૨૦૧૦ ના લખાણ, તેની સામગ્રી અને તેની ભાવના, અને વિશેષ કરીને તેમાં કરવામાં આવેલ પ્રાર્થિત રાહત (ઉપર ઉદ્ધૃત અનુવાદ) પરથી, એવું બહાર આવે છે કે ઉક્ત અરજી પોતે જ નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળ અનુમાનિત અર્થમાં મૂળભૂત “પુનઃસ્થાપન અરજી” (અર્થાત્ અમલ અરજી નં. ૭ ઓફ ૧૯૯૯ ને પુનઃસ્થાપિત કરવા માંગતી અરજી) નથી.

૧૦.૬ ઉક્ત વિવિધ અરજીનું વાચન કરતાં એ પણ પ્રકાશમાં આવે છે કે ઉક્ત અરજી મુખ્ય અથવા સારભૂત અમલવારી અરજી તરીકે માનવામાં આવી શકે તેવી નથી અને તેમનો અર્થઘટન પણ એમ થઈ શકતો નથી. નોંધપાત્ર છે કે વર્ષ ૨૦૧૦ની ઉક્ત વિવિધ અરજી ક્રમાંક ૯૯ માં હુકમનામાની અમલવારી માટેની વિનંતી સમાવિષ્ટ નથી. પ્રારંભે જ ધ્યાનમાં લેવા યોગ્ય વધુ એક મહત્વપૂર્ણ પાસું હુકમ-૨૧ના નિયમ-૧૧ના ઉપનિયમ (૨) હેઠળની જોગવાઈ છે. ઉક્ત ઉપનિયમ (૨) અમલવારી અરજીનું સ્વરૂપ અને તેની આવશ્યકતાઓ નિર્ધારિત કરે છે. તેમાં ઠેરવવામાં આવેલ છે

ઉક્ત ઉપનિયમ હેઠળ પાનું ૧૩ એ રીતે છે કે :-

“(૨) લેખિત અરજી—ઉપનિયમ(૧)માં અન્યથા જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય, હુકમનામાના અમલ માટેની દરેક અરજી લેખિતમાં હોવી જોઈએ, અરજદાર દ્વારા અથવા કેસના તથ્યોની જાણકારી ધરાવતો હોય તેવી બાબતથી અદાલતને સંતોષ થાય એવી અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા હસ્તાક્ષરિત અને ચકાસિત

હોવી જોઈએ, અને તેમાં કોષ્ટકાકારમાં નીચેની વિગતો સમાવિષ્ટ હોવી જોઈએ,
અર્થાત્—

(એ) દાવાનો નંબર; (બી) પક્ષકારોના નામો; (સી) હુકમનામાની તારીખ;
(ડી) હુકમનામા સામે કોઈ અપીલ કરવામાં આવી છે કે નહીં; (ઈ) ત્યારપછી
હુકમનામા બાદ પક્ષકારો વચ્ચે વિવાદિત વિષય બાબતે કોઈ ચૂકવણી અથવા
અન્ય કોઈ સમાયોજન કરવામાં આવ્યું છે કે નહીં, અને જો કરવામાં આવ્યું હોય
તો તે શું; (એફ) હુકમનામાના અમલીકરણ માટે અગાઉ કોઈ અરજીઓ કરવામાં
આવી છે કે નહીં, અને જો કરવામાં આવી હોય તો તેવી અરજીઓની તારીખો તથા
તેમનાં પરિણામો; (જી) હુકમનામા હેઠળ બાકી રહેલી વ્યાજ સહિતની રકમ, જો
કોઈ હોય, અથવા તે દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવેલ અન્ય રાહત, તેમજ અમલ માટે
માંગવામાં આવેલા હુકમનામાની તારીખ પહેલાં અથવા પછી પસાર કરાયેલા કોઈ
પ્રતિ-હુકમનામાની વિગતો; (એચ) મંજૂર કરવામાં આવેલ ખર્ચાની રકમ, જો
કોઈ હોય; (૧) જે વ્યક્તિ સામે હુકમનામાનું અમલીકરણ માગવામાં આવે છે
તેનું નામ; અને (જે) અદાલતની સહાય કઈ રીતથી જરૂરી છે, તે આ મુજબ છે કે
નહીં— (૧) વિશિષ્ટ રીતે હુકમમાં આપવામાં આવેલી કોઈ મિલકતના
હસ્તાંતરણ દ્વારા; [(૨) કોઈ મિલકતની જમી દ્વારા, અથવા જમી અને વેચાણ
દ્વારા, અથવા જમી વિના વેચાણ દ્વારા;] (૩) કોઈ વ્યક્તિની ધરપકડ કરીને
તેને કારાવાસમાં અટકાયતમાં રાખવા દ્વારા; (૪) રિસીવર ની નિમણૂક દ્વારા;

(પ) અન્યથા, મંજૂર કરવામાં આવેલી રાહતના સ્વભાવ મુજબ જે જરૂરી હોય તે રીતે.”

૧૦.૭ તેથી, અમલ અરજીમાં ઉક્ત ઉપનિયમ દ્વારા નિર્ધારિત વિગતો સમાવવી આવશ્યક છે. જો કોઈ વ્યક્તિ વર્ષ ૨૦૧૦ની વિવિધ અરજી નં. ૯૯નું પરીક્ષણ કરે, તો સ્પષ્ટ થાય છે કે ઉક્ત વિવિધ અરજી, હુકમ ૨૧ના નિયમ-૧૧ના ઉપનિયમ (૨) હેઠળ (નિયમિત અને તત્ત્વપૂર્ણ અમલ અરજી માટે) નિર્ધારિત આવશ્યકતાઓ પૂર્ણ કરતી નથી અને તેની સાથે સુસંગત પણ નથી. આ ઉપરાંત, ૧.૯.૨૦૦૯ના રોજ, અર્થાત્ જ્યારે વિદ્વાન અદાલતે વર્ષ ૧૯૯૯ની અમલ અરજી નં. ૭ને નામંજૂર કરવાનો હુકમ કર્યો હતો, તેમજ ૨.૧૧.૨૦૧૦ના રોજ, અર્થાત્ જ્યારે અરજદારે ઉપરોક્ત વર્ષ ૨૦૧૦ની વિવિધ અરજી નં. ૯૯ દાખલ કરી હતી, ત્યારે તત્ત્વપૂર્ણ અમલ અરજી દાખલ કરવાનો અથવા બીજી / નવી અમલ અરજી દાખલ કરવાનો ઉપાય હતો

પાનું ૧૪ પહેલેથી જ અવરોધિત હતું કારણ કે તે સમય સુધી મર્યાદાનો સમયગાળો (૧૨ વર્ષ, કલમ ૧૩૬ મુજબ) પહેલેથી જ પૂર્ણ થઈ ગયો હતો.

૧૧. વધુ મહત્વનું તથ્ય એ છે કે અરજીની કસ્ટોડિયન કરાયેલા કથનો અને રજૂઆતોનું તેમજ ઉક્ત અરજીની કસ્ટોડિયન કરાયેલા કથનો અને રજૂઆતોના સ્વર અને તાત્પર્યનું પરીક્ષણ કરતાં અને અરજદાર દ્વારા ઉક્ત અરજી ક્રમાંક ૯૯/૨૦૧૦ માં માંગવામાં આવેલ રાહતને ધ્યાનમાં લેતાં, સ્પષ્ટપણે બહાર આવે છે કે ઉક્ત

અરજીદાર – અરજદારે તા. ૧.૯.૨૦૦૯ ના હુકમને (અર્થાત્

અમલવારી અરજીને નામંજૂર કરનાર હુકમને) રદ કરવામાં આવે તેવી અરજ કરી નથી. વધુમાં, અરજદારે “અમલવારી અરજી ક્રમાંક ૭/૧૯૯૯ પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે” તેવી પણ અરજ કરી નથી અને અરજદારે ઉક્ત અરજી ક્રમાંક ૯૯/૨૦૧૦ ને “વિલંબ માફી માટેની અરજી” તરીકે વર્ણવી છે.

૧૨. નોંધવું યોગ્ય છે કે સંહિતાના ઓર્ડર-૨૧નો નિયમ-૧૦૬ પોતાના વ્યાપમાં માત્ર એવી જ અરજીને સમાવે છે, જેના દ્વારા અરજદાર એવી માંગણી કરે છે કે (એ) નિયમ-૧૦૫(૨) અથવા નિયમ-૧૦૫(૩) અથવા નિયમ-૨૩(૧) હેઠળ પસાર કરાયેલ હુકમ રદ કરવામાં આવે, અને (બી) અમલવારી અરજીને મૂળ સ્થિતિએ પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે અને અરજીની સુનાવણી માટે તારીખ નક્કી/નિયુક્ત કરવામાં આવે.

૧૨.૧ ઉક્ત વિવિધ અરજી નિયમ-૧૦૬(૧) હેઠળની અરજી માટેના કોઈપણ માપદંડો અથવા આવશ્યકતાઓ પૂર્ણ કરતી નથી અને તે સાથે સુસંગત પણ નથી.

૧૨.૨ આથી, ઉક્ત વિવિધ અરજી નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) ના કાર્યક્ષેત્રમાં આવતી નથી અને ઉક્ત વિવિધ અરજી ક્રમાંક ૯૯ ઓફ ૨૦૧૦ ને નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળ અથવા તેના કાર્યક્ષેત્રમાં આવી હોય તેવી, તથા અમલવારી અરજી ક્રમાંક ૭ ઓફ ૧૯૯૯ ની પુનઃસ્થાપના માંગતી અરજી તરીકે અર્થઘટન કરવું, વાંચવું અને ગણવું શક્ય નથી.

૧૨.૩ તેથી, ઉપરોક્ત અહીં દર્શાવેલ મુદ્દાના જવાબમાં

પાનું ૧૫ પરનો પેરા ક્રમાંક ૯, પેરા ક્રમાંક ૬.૧ અને ૬.૨ સાથે વાંચતાં, નકારાત્મક છે.

૧૩. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, ત્યારપછી ઊભો થતો પ્રશ્ન એ છે કે; જ્યારે વિવાદિત વિવિધ અરજી એવી અરજી નથી કે જે નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) ના વ્યાપક્ષેત્રમાં આવે, ત્યારે નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૩) અને તેમાંથી ઉત્પન્ન થતો પ્રતિબંધ ઉક્ત વિવિધ અરજી ક્રમાંક ૯૯ સન ૨૦૧૦ પર લાગુ પડશે કે નહીં.

૧૪. વિવાદના સ્વરૂપ અને વ્યાપને ધ્યાનમાં રાખતાં, હાલના કેસમાં મર્યાદાના બે સમયગાળા સંબંધિત છે, એટલે કે.

(એ) ૧૨ વર્ષ, અર્થાત્ લિમિટેશન એક્ટની કલમ – ૧૩૬ હેઠળ નિર્ધારિત મર્યાદાકાળ (જે હુકમનામાના અમલીકરણ માટે સંહિતાના હુકમ-૨૧ હેઠળ મૂળભૂત અમલ અરજી દાખલ કરવાના પ્રસંગે સંબંધિત અને લાગુ પડે છે); અને
(બી) ૩૦ દિવસ, અર્થાત્ હુકમ-૨૧ના નિયમ-૧૦૬ના ઉપનિયમ (૩) હેઠળ નિર્ધારિત મર્યાદાકાળ (જે હુકમ-૨૧ના નિયમ-૨૩(૧) અથવા નિયમ-૧૦૫(૨) અથવા નિયમ-૧૦૫(૩) હેઠળ પસાર કરાયેલા હુકમ વિરુદ્ધ નિયમ-૧૦૬ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળ “પુનઃસ્થાપન” અરજી દાખલ કરવા માટે સંબંધિત છે).

૧૫. હવે, એ સ્મરણમાં લેવું જરૂરી છે કે સામાવાળાએ નિયમ-૧૦૬ના ઉપનિયમ (૩)ના પ્રકાશમાં વાંધો ઉઠાવ્યો હતો અને અન્ય બાબતો સાથે એવી રજૂઆત કરી હતી કે ઉક્ત અરજી ક્રમાંક ૯૯/૨૦૧૦ ઉપનિયમ (૩) હેઠળ નિર્ધારિત કરવામાં આવેલી સમયમર્યાદા પૂર્ણ થયા પછી દાખલ કરવામાં આવી છે અને એ કે વિદ્વાન અમલ અદાલત પાસે વિલંબ માફ કરવાની તથા ઉપનિયમ (૩) હેઠળ નિર્ધારિત ૩૦ દિવસની મર્યાદા પછી દાખલ કરવામાં આવેલી ઉક્ત પરચુરણ અરજીને સ્વીકારવાની સત્તા નથી.

૧૫.૧ નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) ના બળે, ઓર્ડર-૨૧ ના નિયમો-૨૩(૧) અથવા ૧૦૫(૨) અથવા ૧૦૫(૩) હેઠળ પસાર કરવામાં આવેલ એકતરફી હુકમ રદ કરવાની સત્તા માનનીય અદાલતને છે (શરતે અરજદાર પૂરતું કારણ દર્શાવે અને પોતાની ગેરહાજરી અંગે અદાલતને સંતોષે),

પાનું ૧૬ જોકે, આવી સત્તાનો ઉપયોગ માત્ર ત્યારે જ કરી શકાય જ્યારે ઉપનિયમ (૧) હેઠળની વિનંતી-અરજી ૩૦ દિવસની અંદર કરવામાં આવી હોય, કારણ કે નિયમ-૧૦૬ના ઉક્ત ઉપનિયમ (૩) માં નિયમ ૧૦૬ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળ અરજી દાખલ કરવા માટે સમયમર્યાદા એટલે કે ૩૦ દિવસ નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે અને સંપૂર્ણ નિયમ-૧૦૬માં એવો કોઈ ઉપબંધ નથી જેના આધારે, જો કોઈ વિલંબ ઉપનિયમ (૧) હેઠળ અરજી દાખલ કરવામાં થયો હોય, તો તે માફ કરી શકાય અને હુકમની તારીખથી ૩૦ દિવસથી વધુ

સમય પછી નિયમ ૧૦૬ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળ દાખલ કરાયેલ અરજી પર વિચારણા કરી શકાય.

૧૫.૨ નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળ અરજી રજૂ કરવામાં થયેલા વિલંબને, જો કોઈ હોય, માફ કરવાની બાબતમાં વિદ્વાન અમલકારી અદાલતની સત્તા અંગેની સ્થિતિ હવે વધુ રેસ ઇન્ટેગ્રા રહી નથી. આ સ્થિતિનું માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે દામોદરન પિલ્લૈ અને અન્ય વિ. સાઉથ ઇન્ડિયન બેંક લિ. [એ.આઈ.આર. ૨૦૦૫ એસ.સી. ૩૪૬૦] ના કેસમાં સ્પષ્ટીકરણ અને નિરૂપણ કર્યું છે, જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પરિચ્છેદ ૮, ૧૦ થી ૧૨, ૧૪ થી ૧૬, ૨૦ અને ૨૧ માં આ મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:- આ બાબત વિવાદાસ્પદ નથી કે અમલ અરજી “૮. દીવાની કાર્યરીતિ સંહિતાના ઓર્ડર ૨૧ ના નિયમ ૧૦૫ ની જોગવાઈઓ અનુસાર ફગાવી દેવામાં આવી હતી. ઉક્ત નિયમનો ઉપનિયમ (૧) અરજીની સુનાવણી માટે દિવસ નક્કી કરવાની જોગવાઈ કરે છે, જ્યારે તેના ઉપનિયમ (૨) માં એવી કલ્પના કરવામાં આવી છે કે, આમ નક્કી કરાયેલ દિવસે અથવા સુનાવણી મુલતવી રાખવામાં આવી હોય તેવા અન્ય દિવસે, જો કેસ સુનાવણી માટે બોલાવવામાં આવે ત્યારે અરજદાર હાજર ન રહે, તો અદાલત અરજી ફગાવી દેવાનો હુકમ કરી શકે છે. ઉક્ત નિયમનો ઉપનિયમ (૩) એવા કેસમાં અરજીની એકતરફી સુનાવણીનું પ્રતિપાદન કરે છે, જેમાં અરજદાર હાજર રહે અને અદાલત દ્વારા નોટિસ પાઠવવામાં આવેલ વિરોધી પક્ષ હાજર ન રહે. દીવાની કાર્યરીતિ સંહિતાના ઓર્ડર

૨૧ ના નિયમ ૧૦૬ નો ઉપનિયમ (૧), ઓર્ડર ૨૧ ના નિયમ ૧૦૫ ના ઉપનિયમ (૨) અને (૩) હેઠળ પસાર કરાયેલા હુકમને રદ કરવા અથવા ગેરહાજરીના કારણે ફગાવાયેલી અરજીને પુનઃસ્થાપિત કરવા માટે નીચેના શબ્દોમાં જોગવાઈ કરે છે : "જે અરજદાર વિરુદ્ધ નિયમ ૧૦૫ ના ઉપનિયમ (૨) હેઠળ હુકમ કરવામાં આવ્યો હોય અથવા જે વિરોધી પક્ષ વિરુદ્ધ તે નિયમના ઉપનિયમ (૩) અથવા નિયમ ૨૩ ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળ એકતરફી હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હોય, તે અદાલતમાં આ હુકમ રદ કરવા માટે અરજી કરી શકે છે, અને જો તે અદાલતને સંતોષ આપે કે અરજી સુનાવણી માટે બોલાવવામાં આવી ત્યારે તેની ગેરહાજરી માટે પૂરતું કારણ હતું, તો અદાલત ખર્ચ અંગે અથવા અન્ય રીતે યોગ્ય માને તેવી શરતો પર તે હુકમ રદ કરશે અને અરજીની આગળની સુનાવણી માટે દિવસ નક્કી કરશે.

૧૦. માનનીય અમલવારી અદાલતે અહીંના સામાવાળા દ્વારા દાખલ કરાયેલ પુનઃસ્થાપન અરજી આ આધારે મંજૂર કરી હતી કે અમલવારી અરજીખારિજ થવા અંગેની જાણ તેને માત્ર ૨૫.૩.૧૯૯૮ ના રોજ થઈ હતી.

પાનું ૧૭

૧૧. જોકે, માનનીય ન્યાયાધીશે ઉપરોક્ત નિષ્કર્ષે પહોંચતી વખતે નિયમ ૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૩) ના પ્રભાવનો વિચાર કરવામાં નિષ્ફળ ગયા અને/અથવા તેની અવગણના કરી. ઉપરોક્ત નિયમના સાદા અવલોકનથી સ્પષ્ટ રીતે જણાય છે કે જ્યારે નિયમ ૧૦૫ મુજબ ગેરહાજરીના કારણે અરજી નામંજૂર કરવામાં આવે

છે, ત્યારે પુનઃસ્થાપનની અરજી દાખલ કરવા માટે મર્યાદાનો પ્રારંભબિંદુ હુકમની તારીખ રહેશે, તેના વિષેની જાણની તારીખ નહીં. અરજદાર કાર્યવાહી દરમિયાન પોતાના વકીલ મારફતે પ્રતિનિધિત્વ પામતો હોવાથી, તેને હુકમની જાણ હતી એમ અનુમાનવામાં આવે છે. અમલ અરજીના નિકાલ વિષેની જાણને મર્યાદાનો પ્રારંભબિંદુ માત્ર તેવા કિસ્સામાં જ ગણવામાં આવશે, જેમાં એકતરફી હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હોય અને તે પણ ચુકાદા-દેણદારને યોગ્ય નોટિસ આપ્યા વિના, અન્યથા નહીં. તેથી, જો કોઈ અરજી ગેરહાજરીના કારણે નામંજૂર કરતી હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હોય, તો તેની પુનઃસ્થાપન માટેની અરજી તે હુકમની તારીખથી માત્ર ત્રીસ દિવસની અંદર જ દાખલ કરવી આવશ્યક છે અને ત્યારબાદ નહીં. આ દૃષ્ટિએ, ડિકી ધારકને અમલ અરજીના નામંજૂરીના હુકમની જાણ કઈ તારીખે થઈ હતી તે, તેથી, સંપૂર્ણપણે અસંગત હતું.

૧૨. અમે નોંધ લઈ શકીએ કે મર્યાદાનો સમયગાળો સંહિતાની જોગવાઈઓ દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો છે અને લિમિટેશન એક્ટ, ૧૯૬૩ સાથે જોડાયેલી બીજી અનુસૂચિની શરતો અનુસાર નહીં.

૧૪. એ પણ સુસ્થાપિત છે કે કોઈ સ્પષ્ટ સત્તાના અભાવે દીવાની અદાલત વિલંબ માફ કરી શકતી નથી. લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૫ ની જોગવાઈઓ લાગુ પડતી ન હોય તેવી સ્થિતિમાં વિલંબ માફી કરવાના હેતુસર અદાલત પોતાની અંતર્નિહિત સત્તાનો આશ્રય લઈ શકતી નથી.

૧૫. આ સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે જ્યારે કોઈ સ્પષ્ટ જોગવાઈ હેઠળ નાગરિક અદાલત દ્વારા કોઈ સત્તાનો ઉપયોગ કરવાનું હોય, ત્યારે મૂળભૂત સત્તાનો આશ્રય લઈ શકાય નહીં.

૧૬. સંહિતાના હુકમ ૨૧ હેઠળ ઊભી થયેલી કાર્યવાહી માં લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૫ હેઠળની અરજી ગ્રાહ્ય નથી. તેથી, ઉક્ત જોગવાઈનો અમલ સંહિતાના હુકમ ૨૧ હેઠળની કાર્યવાહી માં સ્પષ્ટપણે બહાર રાખવામાં આવ્યો છે. તે પરિસ્થિતિમાં, લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૫ હેઠળની અરજી પણ ગ્રાહ્ય ન હતી. તો વધુ કારણસર, ઉક્ત હેતુ માટે અદાલતની અંતર્નિહિત સત્તાનો આશ્રય લઈ શકાય નહીં.

૨૦. મર્યાદા નિર્ધારિત કરતી જોગવાઈઓના આધારભૂત સિદ્ધાંતો જાહેર નીતિ પર આધારિત છે, જે ન્યાય, વિવાદોના નિવારણ અને શાંતિના સિદ્ધાંતોને ધ્યાને રાખે છે અને રાહતનો દાવો કરનારાઓને એવી રાહત માંગવામાં તત્પર રહેવા પ્રેરિત કરવા માટે નિર્ધારિત છે.

૨૧. કાનૂનની વ્યાખ્યાના સિદ્ધાંતોનો ઉપયોગ કરતી વખતે કઠિનાઈ અથવા અન્યાય સંબંધિત વિચારણા હોઈ શકે, પરંતુ તે મર્યાદા અવધિ લંબાવવા માટેનો આધાર બની શકતો નથી.”

૧૫.૩ આ રીતે, નિયમ ૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૩) મુજબ, અમલ અરજીની પુનઃસ્થાપના માટે નિયમ ૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળની અરજી (અર્થાત્ જે અમલ અરજી અંગે હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો છે તેના સંબંધમાં

હુકમની તારીખથી ૩૦ દિવસની અવધિની અંદર નિયમ-૧૦૫ ના ઉપ-નિયમ (૨) અથવા (૩) હેઠળ કે નિયમ-૨૩ ના ઉપ-નિયમ (૧) હેઠળ પાનું ૧૮ દાખલ કરવું આવશ્યક છે.

૧૫.૪ તેમ છતાં, ઉક્ત જોગવાઈ અર્થાત્ નિયમ-૧૦૬ના ઉપનિયમ (૩) તેવા અરજપત્ર પર લાગુ પડશે, જે નિયમ-૧૦૬ના ઉપનિયમ (૧)ના પરિધિમાં આવે છે, અને તેવા અરજપત્ર પર નહીં લાગુ પડે, જે નિયમ-૧૦૬ના ઉપનિયમ (૧)ના પરિધિમાં આવતું નથી.

૧૫.૫ બીજી તરફ, નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળનો અરજપત્ર ગણાવા માટે, અરજી અગાઉ ઉદ્દેખિત આવશ્યકતાઓ (ફકરો-૯.૧) સાથે સુસંગત અને અનુરૂપ હોવી આવશ્યક છે અને માત્ર ત્યારે જ, જ્યારે અરજી ઉક્ત આવશ્યકતાઓ પૂર્ણ કરતી હોય, ત્યારે જ તેને નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળની અને તેની પરિધિમાં આવતી અરજી તરીકે ગણાવી શકાય અને તે રીતે તેના પર કાર્યવાહી કરી શકાય. વધુમાં, આવી અરજી નિયમ-૨૩(૧) અથવા નિયમ-૧૦૫(૨) અથવા નિયમ-૧૦૫(૩) હેઠળના હુકમ બાદ ૩૦ દિવસની અંદર દાખલ કરેલી હોવી આવશ્યક છે.

૧૫.૬ તેથી, હાલના કેસમાં જ્યારે એવો નિષ્કર્ષ પર પહોંચવામાં આવે છે કે વિવિધ અરજી નં. ૯૯ ઓફ ૨૦૧૦ નિયમ-૧૦૬ના ઉપનિયમ (૧)ના કાર્યક્ષેત્રમાં આવતી નથી, ત્યારે, તે ઉપનિયમ (૩) આકર્ષિત થશે નહીં અને તે જોગવાઈ હાલના કેસમાં અમલમાં આવશે નહીં.

૧૫.૭ પરિણામે, ઉક્ત જોગવાઈ દ્વારા લાદવામાં આવેલ પ્રતિબંધ પણ આકર્ષિત થશે નહીં અને ઉક્ત અરજીને લાગુ પડશે નહીં.

૧૫.૮ તેથી, બીજા મુદ્દાનો જવાબ, અર્થાત્ ઉપરોક્ત પરા ક્રમાંક ૧૧ માં ઉદ્દેખિત મુદ્દાનો જવાબ પણ નકારમાં છે.

૧૬. વધુ આગળ વધતા પહેલાં, અરજદાર તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલે કરેલી એક રજૂઆતનો વિચાર કરવો યોગ્ય રહેશે. અરજદાર તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલે નીચેના નિર્ણય પર આધાર મૂક્યો હતો

પાનું ૧૯ જે. કુમારાદાસન નાયર વિ. ઇરિક સોહન વચ્ચેનો કેસ [એ.આઈ.આર. ૨૦૦૯ એસ.સી.

૧૩૩૩] અને એવી રજૂઆત કરી કે માત્ર એટલા માટે કે અરજદારે સંબંધિત જોગવાઈનો ઉદ્દેખ કરવામાં ભૂલ કરી છે, અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી ન હોવી જોઈએ હતી અને તેનું ગુણદોષના આધારે વિચારણા કરવામાં આવવું જોઈએ હતું.

૧૬.૧ ઉક્ત રજૂઆત, પ્રથમ દૃષ્ટિએ આકર્ષક જણાતી હોવા છતાં, ઓર્ડર-૨૧ નિયમ-૧૦૬ હેઠળની જોગવાઈના પ્રકાશમાં સામાવાળાઓ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલ વાંધાનો જવાબ આપતી નથી. અરજદારના વિદ્વાન વકીલે જે નિર્ણય પર આધાર મૂક્યો છે, તેમાં કરવામાં આવેલી નોંધણીઓ પર એક નજર કરતાં આ પાસું સ્પષ્ટ થાય છે. ઉક્ત નિર્ણયમાં નીચે મુજબ નોંધવામાં આવ્યું છે:-

“૮. ઉક્ત અવલોકનોને અનુસરીને અથવા તેની અનુવર્તિત ક્રિયામાં, અપીલકર્તા દ્વારા ૩૦.૬.૨૦૦૮ના રોજ એક પુનર્વિચાર અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી, જેને સી.આર.પી. નં. ૫૯૩ સન ૨૦૦૮(બી) તરીકે નંબરીત કરવામાં આવી હતી. ઉક્ત અરજી સાથે, અધિનિયમની કલમ ૫ મુજબ વિલંબ માફી માટેની અરજી પણ દાખલ કરવામાં આવી હતી. તથાપિ, ત્યારબાદ ઉક્ત અરજી પરત ખેંચવામાં આવી હતી અને તેની કલમ ૧૪ હેઠળની અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી. તેના સમર્થનમાં એક સોગંદનામું કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં અન્ય બાબતો ઉપરાંત આ રીતે જણાવાયું હતું :

આક્ષેપિત હુકમ તા. ૬.૯.૨૦૦૫નો છે. ફર્સ્ટ અપીલ તા. ૩.૧૦.૨૦૦૫ના રોજ દાખલ કરવામાં આવી હતી. બીજી અપીલનો આ માનનીય અદાલત દ્વારા તા. ૨૮.૬.૨૦૦૮ના રોજ નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો. આ પુનર્વિચાર અરજી તા. ૭.૭.૨૦૦૮ના રોજ દાખલ કરવામાં આવી છે. તેથી, વિષયને કોઈપણ દૃષ્ટિએ જોવામાં આવે તો આ પુનર્વિચાર અરજી સમયમર્યાદાની અંદર છે. વધુમાં, પ્રમાણિત નકલો મેળવવામાં લાગેલ સમય પણ બાકાત રાખવા પાત્ર છે.

૧૨. વિચારણા માટે ઉદ્ભવતો પ્રશ્ન એ છે કે શું માત્ર એટલા માટે કે અપીલકર્તાઓ દ્વારા અથવા તેમની તરફથી તેમની ફરિયાદો રજૂ કરવા માટે યોગ્ય મંચનો આશરો લેવામાં ભૂલ થઈ છે, તેથી એવો અર્થ કાઢવો કે લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૧૪ ની ઉપકલમ (૨) ની જોગવાઈ, જે અન્યથા ઉપલબ્ધ છે, તેને બિલકુલ વિચારણામાં જ લેવામાં ન આવે. ઉક્ત પ્રશ્નનો જવાબ નકારાત્મક આપવો જ પડશે. લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૫ અને ૧૪ માં સમાયેલ જોગવાઈઓ તે સ્થિતિમાં રાહત આપવા માટે છે, જ્યારે કોઈ વ્યક્તિએ કોઈ ભૂલ કરી હોય.

લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૫ અને ૧૪ ની જોગવાઈઓને, તેથી, સમાન રીતે વ્યાપક અભિગમથી લાગુ કરવી જોઈએ. જ્યારે લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૧૪ ની ઉપકલમ (૨) સ્વયંપ્રકૃતિએ લાગુ પડતી ન હોય, ત્યારે તેનું એટલું અર્થઘટન થઈ શકતું નથી કે તેના સમકક્ષ સિદ્ધાંતો લાગુ નહીં પડે. અન્યથા, લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૫ ની જોગવાઈઓ લાગુ પડશે. આ બાબતમાં કોઈ જ શંકા રહી શકતી નથી કે તે આ સ્વરૂપના કેસમાં લાગુ પડશે.”

પાનું ૨૦

ઉક્ત નિર્ણયમાં, તથ્યોનો વિચાર કર્યા પછી, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે આ રીતે અવલોકન કર્યું હતું:— “૧૩. વધુમાં, આ બાબતે કોઈ જ શંકા રહી શકતી નથી કે લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૨(૧) માં સમાવવામાં આવેલી 'દાવો' ની વ્યાખ્યાને ધ્યાનમાં લેતાં, રિવિઝન એપિલિકેશનને ઉક્ત વર્ણન લાગુ પડી શકશે

નહીં. પરંતુ, ભલે લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૧૪ ની જોગવાઈઓ સ્વયંપ્રતિ લાગુ પડતી ન હોય, તેમ છતાં અમારી દષ્ટિએ, તેની તત્ત્વસિદ્ધાંતો કલમ ૫ મુજબ અપીલ અથવા રિવિઝન એપિલિકેશન દાખલ કરવામાં થયેલા વિલંબના માફીનામા માટે લાગુ પડશે.

૧૪. હવે આ પણ કાયદાનો સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે કાયદાની ખોટી જોગવાઈનો ઉલ્લેખ કરવો અથવા કાયદાની કોઈ જોગવાઈનો ઉલ્લેખ ન કરવો માત્ર તેના આધારે, જો અદાલતમાં અન્યથા કાયદા મુજબ અધિકારક્ષેત્ર નિહિત હોય, તો અદાલતનું અધિકારક્ષેત્ર હરણ કરવા માટે પૂરતું નથી. પોતાની સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે અદાલત માત્ર એટલું જ વિચારશે કે આવી સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટે તેના પાસે સ્ત્રોત છે કે નહીં. અદાલત લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૫ અને ૧૪ જેવી હિતકારી જોગવાઈઓને અતિ-શાબ્દિક રીતે લાગુ નહીં કરે. જ્યારે જોગવાઈઓ લાગુ પાડવા માટે અભિપ્રેત હોય અને હકીકતમાં કોઈ કેસના તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓ પર લાગુ પડતી હોવાનું જણાય, ત્યારે અમારી દષ્ટિએ માત્ર ખોટી જોગવાઈનો ઉલ્લેખ થયો છે એ કારણે અદાલત તે જોગવાઈઓ લાગુ પાડવાનો ઇનકાર કરે તે માટે કોઈ કારણ નથી. આ પ્રકારના કેસમાં લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૧૪ ની ઉપકલમ (૨) સ્વયંપ્રમાણે લાગુ ન પણ પડે, પરંતુ, ઉપર દર્શાવ્યા મુજબ, તેમાં રહેલા સિદ્ધાંતો તેની કલમ ૫ મુજબ વિલંબ માફ કરવા માટે લાગુ પડશે.”

૧૬.૨ એ જોઈ શકાય છે કે ઉક્ત નિર્ણયમાં પણ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે કાયદાની ખોટી જોગવાઈનો ઉલ્લેખ કરવો અથવા કાયદાની કોઈ જોગવાઈનો ઉલ્લેખ ન કરવો, જો કાયદા મુજબ અદાલતમાં અન્યથા અધિકારક્ષેત્ર નિહિત હોય, તો તે અદાલતનું અધિકારક્ષેત્ર દૂર કરવા માટે પૂરતું નથી. તેથી, નિર્ણાયક પ્રશ્ન એ છે કે સમાન સ્વરૂપની અરજીનો વિચાર કરતી વખતે માનનીય અમલવારી અદાલતમાં વિલંબ માફ કરવાની સત્તા “અન્યથા” નિહિત છે કે નહીં.

૧૬.૩ તેમ છતાં, ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં દામોદરન પિલ્લૈ (સુપ્રા) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે સમજાવ્યા મુજબ, વિદ્વાન અમલવારી અદાલતને નિયમ-૧૦૬(૧) હેઠળ અરજિ દાખલ કરવામાં થયેલ વિલંબ માફ કરવાની કાયદેસરની કોઈ શક્તિ અને સત્તા નથી અને તેથી, માત્ર ખોટી જોગવાઈ દર્શાવવામાં આવી છે અથવા સંબંધિત જોગવાઈ દર્શાવવામાં આવી નથી એ કારણસર અરજિ ફગાવવામાં આવવી જોઈએ નહોતી, એવો રજૂઆત આધારહીન છે.

પાનું ૨૧

૧૭. હવે, જ્યારે હાલની મેટરમાં ઉપરોક્ત બે પાસાંનું પરીક્ષણ કરવામાં આવે છે અને બે નિષ્કર્ષો (અર્થાત્, ઉક્ત મિસ્ક. અરજી નં. ૯૯ સન ૨૦૧૦ એવી અરજી નથી કે જે નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) ના પરિધિમાં આવે અને નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૩) હેઠળની મર્યાદા — અર્થાત્ સમયમર્યાદા — ઉક્ત

મિસ્ક. અરજી પર લાગુ પડતી નથી) પર પહોંચવામાં આવે છે, ત્યારે અનુસંગિક રીતે જે પ્રશ્ન અદાલત દ્વારા વિચારવામાં આવવો જરૂરી હતો તે એવો છે કે, ઉક્ત મિસ્ક. અરજી નં. ૯૯ સન ૨૦૧૦ નો વિચાર અને નિર્ણય કઈ રીતે અને કઈ જોગવાઈઓના પ્રકાશમાં કરવામાં આવવો જોઈએ.

૧૭.૧ પડકારાયેલ હુકમ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે માનનીય અદાલતે અરજીની તપાસ કરી નથી અને ઉપર ચર્ચિત મુદ્દાઓ પર વિચાર કર્યો નથી.

૧૭.૨ જો વિદ્વાન અદાલતે ઉક્ત મુદ્દાઓ પર વિચાર કર્યો હોત અને ઉક્ત દષ્ટિકોણથી અરજીની તપાસ કરી હોત, તો વિદ્વાન અદાલત ઉપર ચર્ચાયેલ પાસાઓ ધ્યાનમાં લેત અને અરજી નિયમ-૧૦૬(૧) ના પરિધિમાં આવતી નથી એવો નિષ્કર્ષ મળતાં, વિદ્વાન અદાલત એ ઓળખત કે ઉક્ત વિવિધ અરજીનું પરીક્ષણ અને નિર્ણય અન્ય દષ્ટિકોણથી તથા અન્ય લાગુ પડતી જોગવાઈઓના પ્રકાશમાં કરવું આવશ્યક છે.

૧૭.૩ તેના બદલે, વિદ્વાન અદાલતે ઉપરોક્ત જણાવેલી ધારણા પર આગળ વધી અને ઉક્ત મિસ. અરજી ક્રમાંક ૯૯/૨૦૧૦ નો અન્ય કોઈ જોગવાઈના પ્રકાશમાં અને/અથવા અન્ય કોઈ દષ્ટિકોણથી પરીક્ષણ કર્યા વિના નિર્ણય કર્યો.

૧૭.૪ આ હુકમમાં થયેલી ભૂલ અથવા ખામી છે. કેસના તથ્યોમાં, ઉક્ત વિવિધ અરજીનું તમામ સંબંધિત દષ્ટિકોણો અને પાસાઓમાંથી તેમજ સંબંધિત

જોગવાઈઓના પ્રકાશમાં પરીક્ષણ કરીને નિર્ણય કરવો જોઈએ હતો. ઉક્ત પ્રક્રિયા વિદ્વાન અદાલત દ્વારા હાથ ધરવામાં આવી શકે છે અને હાથ ધરવી જોઈએ, અરજીમાં અથવા હેઠળ નહીં

પાનું ૨૨, દેખરેખી અધિકારક્ષેત્ર. તેથી, નોંધપોથી પર ઉપલબ્ધ સામગ્રીના પ્રકાશમાં આ પાસાઓના વિચારણા માટે આ બાબત માનનીય અદાલત પાસે પરત મોકલવા યોગ્ય છે.

૧૮. હવે, અર્થાત્ ઉપરોક્ત નિષ્કર્ષો સુધી પહોંચ્યા પછી, તેવી સ્થિતિમાં અન્ય કોઈ પાસું અથવા મુદ્દાને સ્પર્શ કરવાની આવશ્યકતા નથી, તેમ છતાં, ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત [ફકરો-૯.૧(૪)] અન્ય લક્ષણ (અર્થાત્, શું તારીખ ૧.૯.૨૦૦૯નો તે હુકમ, જેના હેઠળ અદાલતે વર્ષ ૧૯૯૯ની અમલ અરજી ક્રમાંક ૭ ફગાવી દીધી હતી, તે ઓર્ડર-૨૧ના નિયમ ૨૩(૧) અથવા નિયમ-૧૦૫(૨) અથવા નિયમ-૧૦૫(૩) હેઠળ તથા તે નિયમોના અમલમાં પસાર કરાયેલ હુકમ છે કે નહીં, અને શું તેને એવો હુકમ માનવામાં આવી શકે કે નહીં) પર વિચાર કરવો યોગ્ય જણાય છે.

૧૮.૧ આ સંદર્ભમાં, નોંધવું પ્રાસંગિક છે કે હુકમ-૨૧ના નિયમ-૧૦૬ના ઉપનિયમ (૧) માં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે ઉક્ત જોગવાઈ હેઠળ અરજી તે વ્યક્તિ દ્વારા કરી શકાય છે, જેના વિરુદ્ધ નિયમ-૧૦૫ના ઉપનિયમ (૨) હેઠળ હુકમ કરવામાં આવ્યો હોય અથવા જેના વિરુદ્ધ નિયમ-૧૦૫ના

ઉપનિયમ (૩) હેઠળ એકપક્ષીય હુકમ કરવામાં આવ્યો હોય અથવા જ્યારે નિયમ-૨૩ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળ હુકમ કરવામાં આવ્યો હોય.

૧૮.૨ જો પ્રશ્નાધીન હુકમ નિયમ-૧૦૫ (અથવા હુકમ-૨૧ના નિયમ-૨૩(૧)) હેઠળ પસાર કરવામાં આવ્યો ન હોય, તો, જે અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે તે “નિયમો ૧૦૫(૨) અથવા ૧૦૫(૩) અથવા ૨૩(૧) હેઠળ કરવામાં આવેલ હુકમ વિરુદ્ધ” અરજી ગણાશે નહીં (અર્થાત્ તે નિયમ-૧૦૬ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળની અરજી ગણાશે નહીં), તેથી, નિયમ-૧૦૬નું ઉપનિયમ (૧) અથવા ઉપનિયમ (૩) આકર્ષિત થશે નહીં અને લાગુ પડશે નહીં.

૧૮.૩ તેથી, માનનીય અદાલત માટે મુદ્દા, વિજ્. તા. ૧.૯.૨૦૦૯નો હુકમ નિયમ-૧૦૫ના ઉપનિયમ (૨)ના અમલમાં અને તેના હેઠળ પસાર કરવામાં આવ્યો છે કે નહીં અને શું તેને નિયમ ૧૦૫(૨) હેઠળનો હુકમ ગણાવી શકાય કે નહીં, તેની તપાસ કરવી આવશ્યક અને સંબંધિત હતી. તેમ છતાં, પડકારિત હુકમમાં ઉક્ત પાસાનો વિચાર કરવામાં આવ્યો નથી.

પાનું ૨૩

૧૯. હવે, ઉપર ઉલ્લેખિત પાસાં અંગે, એ નોંધપાત્ર છે કે નિયમ-૧૦૫ નો ઉક્ત ઉપનિયમ (૨) અદાલતને તે સ્થિતિમાં અમલ અરજી ફગાવવાનો અધિકાર આપે છે, જો અરજદાર તે સમયે હાજર ન રહે જ્યારે મામલો સુનાવણી માટે બોલાવવામાં આવે અને સુનાવણી માટે “નક્કી” કરાયેલા દિવસે હાથ ધરવામાં

આવે. ઉક્ત ઉપનિયમમાં ચાર આવશ્યકતાઓનો વિચાર કરવામાં આવ્યો છે, જેમ કે :- અદાલતે (એ) અમલ અરજીની “સુનાવણી” માટે કોઈ તારીખ “નક્કી” કરેલી હોવી જોઈએ, (બી) એવી રીતે નક્કી કરાયેલી તારીખે (અથવા અન્ય કોઈ દિવસે, જ્યારે સુનાવણી મુલતવી રાખવામાં આવી હોય) અદાલત અમલ અરજીને “સુનાવણી” માટે હાથ ધરે, અને (સી) જ્યારે અદાલત અમલ અરજીને સુનાવણી માટે હાથ ધરે (નક્કી કરાયેલી તારીખે અથવા જે તારીખ સુધી તે અગાઉ મુલતવી રાખવામાં આવી હોય તે તારીખે), ત્યારે અરજદાર હાજર ન રહે.

(ડી) અમલવારી અરજી નામંજૂર કરવાનો હુકમ પસાર કરવાની કારણરૂપ બાબત “અરજીને બોલાવવામાં આવે અને સુનાવણી માટે હાથ ધરવામાં આવે ત્યારે અરજદારની ગેરહાજરી/હાજર ન રહેવું” હોવી જોઈએ.

૧૯.૧ આ રીતે, ઉક્ત જોગવાઈ એટલે કે નિયમ-૧૦૫(૨) એ એવો અવલોકન કરે છે કે અમલ અરજીને “સુનાવણીની તારીખે” નામંજૂર કરી શકાય છે અને “સુનાવણીની તારીખે” અરજી નામંજૂર કરવાની વિશેષ અને નિશ્ચિત સત્તા પ્રદાન કરે છે. જોકે, અન્ય કોઈ તારીખે અથવા અન્ય કોઈ તબક્કે અરજીની નામંજૂરી નિયમ-૧૦૫(૨)ને આકર્ષશે નહીં અથવા તેના હેઠળ આવશે નહીં.

૨૦. જ્યારે કોઈ વિશિષ્ટ સત્તા પ્રદાન કરતી ખાસ જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય, ત્યારે અંતર્નિહિત સત્તાનો આશ્રય લઈ શકાય નહીં, એ કાનૂની સ્થિતિ સ્થિર થયેલી છે. આ સંદર્ભમાં, અર્જુન સિંહ વિ. મોહિન્દ્ર કુમાર અને અન્ય

[એ.આઈ.આર. ૧૯૬૪ એસ.સી. ૯૯૩] ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે કરેલા નીચેના અવલોકનોનો ઉલ્લેખ કરી શકાય, જેમાં આ પ્રમાણે અવલોકિત કરવામાં આવ્યું છે:—

પાનું ૨૪

(૧૯) બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જો સંહિતામાં કોઈ ચોક્કસ વિષયને લગતી વિશિષ્ટ જોગવાઈઓ હોય અને તે સ્પષ્ટ રીતે અથવા આવશ્યક અનુસંગથી અદાલતની સત્તાઓના વ્યાપને અથવા કોઈ બાબત સંબંધે ઉપયોગમાં લઈ શકાય તેવી અધિકારક્ષેત્રને સંપૂર્ણપણે આવરી લેતી હોય, તો સંહિતાદ્વારા પ્રદાન કરાયેલી સત્તાઓને અવરોધવા માટે અદાલતની અંતર્નિહિત સત્તાનો આશ્રય લઈ શકાય નહીં. સંહિતામાં સમાવિષ્ટ પ્રતિબંધ સ્પષ્ટ હોવો આવશ્યક નથી, પરંતુ તે અનુમાનિત હોઈ શકે છે અથવા જે સંભવિત પરિસ્થિતિઓને આવરી લેવા માટે તે જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે, તેમની સ્વભાવગત પ્રકૃતિમાંથી અંતર્નિહિત રીતે પણ પ્રગટ થઈ શકે છે....

૨૦.૧ આ સંદર્ભમાં, એ યાદ કરી શકાય કે નિયમ-૧૦૫, તેના ઉપનિયમ (૧) ના બળે, અમલવારી અરજી અંગે સુનાવણીની તારીખ નિર્ધારિત કરવાની અદાલતને આવશ્યકતા મૂકે છે. આ સ્થિર કાનૂની સિદ્ધાંત છે કે જો કાયદો એવું અનિવાર્ય કરે છે કે હુકમ પસાર કરતાં પહેલાં ચોક્કસ પગલાં લેવાં જોઈએ અથવા ચોક્કસ પ્રક્રિયાનું અનુસરણ થવું જોઈએ, તો તેવા પગલાં લેવાં જોઈએ અથવા તેવી પ્રક્રિયાનું પાલન કરવું જ જોઈએ. તેથી, જ્યારે અદાલત નિયમ-૧૦૫ ના

ઉપનિયમ (૨) અથવા ઉપનિયમ (૩) હેઠળ હુકમ કરવાની પ્રસ્તાવના રાખે છે, ત્યારે નિયમ-૧૦૫ ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળ નિર્ધારિત પ્રક્રિયાનું પાલન થવું જોઈએ. તેથી, તેનું અનુસરણરૂપે એવું થાય છે કે નિયમ-૧૦૫(૨) હેઠળ હુકમ પસાર કરી શકાય તે પહેલાં, અદાલતે અમલવારી અરજીની સુનાવણી માટે તારીખ નિર્ધારિત કરી હોવી જોઈએ. એ પણ પ્રસ્તુત છે કે નિયમ-૧૦૫ એવી પરિસ્થિતિની કલ્પના કરતો નથી જેમાં, અથવા અદાલતને એવી સત્તા આપતો નથી જેના દ્વારા, ઉક્ત ઉપનિયમમાં દર્શાવેલ કારણ સિવાય કોઈ અન્ય કારણસર અમલવારી અરજી ફગાવી શકાય. ઉક્ત ઉપનિયમ (૨) એવી પરિસ્થિતિને આવરી લેતું નથી અને તે એવી પરિસ્થિતિમાં લાગુ પડતું નથી જ્યાં કેસમાં આવશ્યક પગલાં ન લેવાતા અમલવારી અરજી ફગાવવામાં આવે. જ્યાં ચુકાદા-ધિરાણદાર યોગ્ય પગલાં લેતો નથી, ત્યાં પણ અદાલત બિનઅનુસરણના આધારે અમલવારી અરજી ફગાવી શકે છે. તેમ છતાં, એવો હુકમ નિયમ-૧૦૫ ના ઉપનિયમ (૨) ના કાર્યક્ષેત્રમાં આવશે નહીં. એવી અનેકવિધ પરિસ્થિતિઓ હોઈ શકે છે જેમાં, અથવા જેના કારણે, અદાલત અમલવારી અરજી નામંજૂર અથવા ફગાવી શકે. તેમ છતાં, આવી બધી ભિન્ન પરિસ્થિતિઓ નિયમ-૧૦૫ ના કાર્યક્ષેત્ર દ્વારા સંબોધિત થયેલી નથી અથવા તેની અંદર આવરી લેવાયેલી નથી અથવા તેનો ઉપાય કરવામાં આવેલ નથી. તેથી, જો અમલવારી અરજી ફગાવતો હુકમ કોઈ કારણસર અથવા કોઈ

પાનું ૨૫ એવી પરિસ્થિતિ, જેના માટે નિયમ-૧૦૫ હેઠળ જોગવાઈ કરવામાં આવી નથી અથવા જેનું ત્યાં અનુધાન કરવામાં આવ્યું નથી, ત્યારે એવો હુકમ નિયમ-૧૦૫ના કાર્યક્ષેત્રમાં આવશે નહીં. પરિણામે, જ્યાં સ્પષ્ટ જોગવાઈ ઉપલબ્ધ હોય ત્યાં અંતર્નિહિત સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકાય નહીં, એવો સિદ્ધાંત આવી પરિસ્થિતિમાં અથવા આવા હુકમ માટે લાગુ પડશે નહીં, એટલે કે એવી પરિસ્થિતિમાં અમલ અરજીને ફગાવતો હુકમ, જેનો નિયમ-૧૦૫ હેઠળ વિચાર કરવામાં આવ્યો નથી. એવો હુકમ સંહિતાની અન્ય કોઈ જોગવાઈ સાથે સંબંધિત ગણાશે અથવા કાર્યવાહી ન ચલાવવાના કારણે દાવો અથવા અરજી ફગાવવાની અદાલતની અંતર્નિહિત સત્તા સાથે સંબંધિત ગણાશે. બાબતને આ દૃષ્ટિએ જોવામાં આવે તો, તે સ્થિતિમાં પણ વિદ્વાન અદાલતે થોભીને એ નિશ્ચિત કરવું જરૂરી બનશે કે જે હુકમ સામે અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે, તે નિયમ-૧૦૫(૨) અથવા નિયમ-૧૦૫(૩) અથવા નિયમ-૨૩(૧) હેઠળ પસાર કરવામાં આવ્યો છે કે નહીં. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, શક્ય છે કે અદાલતે એવો હુકમ એવી પરિસ્થિતિને કારણે અથવા એવા કારણસર પસાર કર્યો હોય, જેનું નિયમ-૧૦૫ હેઠળ અનુધાન કરવામાં આવ્યું નથી; તો એવો હુકમ એ સિદ્ધાંતથી પ્રભાવિત નહીં થાય કે જ્યારે કાયદા દ્વારા વિશિષ્ટ જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય (જેમ કે નિયમ-૧૦૫), ત્યારે અંતર્નિહિત સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકાય નહીં. જ્યારે નિયમ-૧૦૫ તમામ પરિસ્થિતિઓ અથવા સંજોગોને આવરી લેતો નથી અથવા તેનો ઉલ્લેખ કરતો નથી, ત્યારે માત્ર અનુમાનના આધારે અને

વધુ તપાસ વિના એ સંભાવનાને નકારી શકાય નહીં કે પ્રશ્નાધીન હુકમ નિયમ-૭૦૫ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને કરવામાં આવ્યો ન હોય.

૨૦.૨ નિયમ-૧૦૬ હેઠળ વિદ્વાન અદાલતને નિયમ-૧૦૫(૨) અથવા નિયમ-૧૦૫(૩) હેઠળ એકપક્ષીય રીતે પસાર કરાયેલા બરતરફીના હુકમને પરત બોલાવવાની સત્તા આપવામાં આવે છે, પરંતુ ઉક્ત જોગવાઈ અદાલતને નિયમ-૧૦૫(૨) અથવા નિયમ-૧૦૫(૩) અથવા નિયમ-૨૩(૧) હેઠળ પસાર કરાયેલા હુકમ સિવાયના અન્ય કોઈપણ હુકમને રદ કરીને પરત બોલાવવાની સત્તા આપતી નથી. જ્યારે ઓર્ડર-૨૧ ના નિયમ-૧૦૫(૨) અથવા નિયમ-૧૦૫(૩) અથવા નિયમ-૨૩(૧) હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમને પરત બોલાવવાની સત્તા નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) ની જોગવાઈના બળે સંહિતા દ્વારા આપવામાં આવી છે, ત્યારે, અન્ય કોઈપણ જોગવાઈ હેઠળની સત્તા, જેમાં અદાલતની આંતરિક સત્તાનો પણ સમાવેશ થાય છે, તેવા હુકમને પરત બોલાવવા અને રદ કરવા માટે વાપરી શકાતી નથી, જે

પાનું ૨૬ નિયમ-૧૦૫(૨) અને નિયમ-૧૦૫(૩) અથવા નિયમ-૨૩(૧) હેઠળ પસાર કરવામાં આવ્યું છે

હુકમ-૨૧.

૨૦.૩ જોકે, જો પ્રશ્નાધીન હુકમ અમલવારી અરજીની સુનાવણી માટે નક્કી કરાયેલ દિવસે પસાર કરવામાં આવ્યો ન હોય, પરંતુ મામલો કોઈ અન્ય પ્રક્રિયા અથવા હેતુસર ચાલીબધ્ધ થઈને હાથ ધરવામાં આવે ત્યારે પસાર કરવામાં આવ્યો હોય, તો નિયમ-૧૦૫ હેઠળની સત્તા ઉપલબ્ધ રહેશે નહીં અને આવા હુકમને નિયમ-૧૦૫(૨) હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ કહેવાઈ શકશે નહીં.

૨૦.૪ ઉપરોક્ત દષ્ટિકોણને ખૂબચંદ જૈન અને અન્ય વિ. કાશી પ્રસાદ અને અન્ય [એ.આઈ.આર. ૧૯૮૬ મધ્ય પ્રદેશ ૬૬] વચ્ચેના કેસના નિર્ણયમાં કરવામાં આવેલી ટિપ્પણીઓમાં સ્વીકારવામાં આવેલ દષ્ટિકોણથી સમર્થન મળે છે, જેમાં મધ્ય પ્રદેશની હાઈકોર્ટે અન્ય બાબતો ઉપરાંત નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:-

“૧૩. હાલના કેસમાં, અગાઉ જણાવ્યા મુજબ, હુકમનામાધારકોએ નિર્ણય-દેણદારોની જંગમ મિલકતો જપ્ત કરીને હુકમનામાની રકમ વસૂલ કરવાની અરજ સાથે અમલ અરજી દાખલ કરી હતી. હુકમનામાધારકોએ જપ્ત કરવા યોગ્ય જંગમ મિલકતની યાદી દાખલ કરી હતી, પરંતુ અદાલતે આ આધાર પર તે યાદી નામંજૂર કરી હતી કે બિનઅરજદાર નં. ૪ ની મિલકત જપ્ત કરી શકાતી નથી, કારણ કે તેની વિરુદ્ધ કોઈ હુકમનામું પસાર કરવામાં આવ્યું ન હતું, અને હુકમનામાધારકોને નિર્ણય-દેણદારોની જંગમ મિલકતની નવી યાદી દાખલ કરવા નિર્દેશ આપ્યો હતો.

૧૪. હુકમનામાનું જંગમ મિલ્કતની જમી દ્વારા અમલીકરણ, હુકમ ૨૧ ના નિયમ ૧૧ હેઠળ કલ્પિત પદ્ધતિઓમાંથી એક છે. નિયમ ૧૨ મુજબ, જ્યારે ચુકાદા-દેવામાંદારની માલિકીની પરંતુ 'તેના કબજામાં ન હોય તેવી' કોઈ જંગમ મિલ્કતની જમી માટે અરજી કરવામાં આવે, ત્યારે હુકમનામાધારકે જમ કરવામાં આવનાર મિલ્કતની ચાદી, જેમાં તેની યથાશક્તિ ચોક્કસ વિગતો દર્શાવેલી હોય, અરજી સાથે જોડવાની રહેશે. નાથમલ વિ. બાલકૃષ્ણ, એ.આઈ.આર. ૧૯૪૧ નાગ ૧૫૨ અને ગુલાબ વિ. ઓંકાર, એ.આઈ.આર. ૧૯૬૦ મધ પ્રા ૧૮૭ માં આ અદાલતે એવો ઠરાવ કર્યો હતો કે જ્યાં હુકમનામાધારક ચુકાદા-દેવામાંદારના કબજામાં રહેલી મિલ્કત જમ કરવા માગે છે ત્યાં કોઈ ચાદીની આવશ્યકતા રહેતી નથી. આ તબક્કે, હુકમ ૨૧ ના નિયમ ૪૧ નો પણ ઉલ્લેખ કરી શકાય, જે ચુકાદા-દેવામાંદારની મિલ્કત અંગે તેની પૂછપરછની જોગવાઈ કરે છે. જ્યાં હુકમનામું નાણાંની ચુકવણી માટે હોય, ત્યાં આ નિયમ હેઠળ હુકમનામાધારક અદાલત સમક્ષ એવો હુકમ મેળવવા અરજી કરી શકે છે કે ચુકાદા-દેવામાંદાર અથવા કોઈ અન્ય અધિકારી અથવા વ્યક્તિની, ચુકાદા-દેવામાંદાર પાસે રહેલી મિલ્કત અંગે, મૌખિક પૂછપરછ કરવામાં આવે. ૧૫. હાલના કેસમાં, હુકમનામાધારકોએ અમલીકરણ માટે અગાઉથી જ અરજી કરી હતી અને જમી વોરંટ જારી કરવા માટે પ્રક્રિયા-ફી પણ ભરેલી હતી. તેથી, ચુકાદા-દેવામાંદારોના કબજામાં રહેલી તેવી મિલ્કત અંગે જમીનો વોરંટ જારી કરવાનો કર્તવ્ય અદાલતનો હતો. જંગમ મિલ્કતની ચાદી રજૂ કરવી

પાનું ૨૭ સંબંધિત નિયમો હેઠળ ચુકાદા-દેણદારોનો કબજો આવશ્યક નથી. જો વોરંટ અમલમાં મૂકાયા વિના પરત આવે, તો હુકમનામાધારકો પોતાની વિવેકબુદ્ધિ મુજબ નિયમ ૪૧ હેઠળ ચુકાદા-દેણદારોની પૂછપરછ માટે અરજી કરી શકે અથવા હુકમનામા મુજબની રકમ વસૂલ કરવા માટે કોઈ અન્ય ઉપાયનો આશરો લઈ શકે.

૧૬. ઉપર જોવામાં આવ્યું તેમ, જંગમ મિલકતની આવી ચાદી દાખલ કરવા માટે અમલવારીને સમયાંતરે મુલતવી રાખવામાં આવતી હતી. તા. ૨૭-૭-૧૯૭૯ની હુકમ-નોંધમાંથી ઉતારો નીચે મુજબ છે : તા. ૨૧-૮-૧૯૭૯ના રોજ, ડિકીધારકોની તરફેથી કોઈ હાજર ન હોવાથી, હાજરીના અભાવે અમલવારી અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. તેમાં કોઈ વિવાદ રહી શકતો નથી કે અદાલતને હાજરીના અભાવે અથવા અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા કોઈ નિર્દેશનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળતા બદલ અરજી નામંજૂર કરવાની સત્તા છે. પરંતુ આ કેસમાં પ્રશ્ન એ છે કે શું આ નામંજૂરી નિયમ ૧૦૫ હેઠળ કરવામાં આવી હતી જેથી નિયમ ૧૦૬ આકર્ષાય.

૧૭. દિવાની પી.સી. ના ઓ. ૨૧ ના નિયમ ૧૦૬ માં જોગવાઈ છે કે જો અરજી ‘સુનાવણી’ માટે બોલાવવામાં આવી ત્યારે ગેરહાજરી માટે પૂરતું કારણ હતું તે બાબતે અદાલત સંતોષ પામે, તો અદાલત તે હુકમ રદ કરશે. આવા પ્રકારનો કોઈ હુકમ તે સિવાય કરવામાં આવશે નહિ કે અરજી હુકમની તારીખથી ૩૦ દિવસની અંદર કરવામાં આવી હોય. નિયમ ૧૦૫ ‘સુનાવણી’ની તારીખે અરજી

ફગાવવાની કલ્પના કરે છે, જ્યારે નિયમ ૧૦૬ એ, અરજી ‘સુનાવણી’ માટે બોલાવવામાં આવી ત્યારે ગેરહાજરી માટે પૂરતું કારણ દર્શાવ્યા પર, અરજીની પુનઃસ્થાપના માટે જોગવાઈ કરે છે.

૧૮. મારા મત મુજબ, જે તારીખે હુકમનામા-ધારકોની ગેરહાજરીના કારણે અમલ અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી હતી, એટલે કે, ૨૧-૮-૧૯૭૯, તે નિયમ ૧૦૫ના અર્થમાં ‘સુનાવણી’ માટે નિશ્ચિત કરાયેલ તારીખ નહોતી. તે તો અગાઉના ૨૧-૭-૧૯૭૯ના હુકમથી ત્રણ દિવસની અંદર હુકમનામા-ધારકો દ્વારા જંગમ મિલકતની યાદી રજૂ કરવામાં આવે ત્યારબાદ જારી થનારા વોરંટના અમલ અંગેના અહેવાલની રાહ જોતી તારીખ હતી. પરિણામે, ૨૧-૮-૧૯૭૯ના રોજ અમલ અરજીનું નામંજૂરીકરણ નાગરિક પ્ર.સં.ના આ. ૨૧ના નિયમ ૧૦૫(૨) હેઠળ થયેલું નહોતું, અને તેથી, નિયમ ૧૦૬ની જોગવાઈઓ આકર્ષિત થતી નથી. ૨૧-૮-૧૯૭૯ના રોજ ગેરહાજરીના કારણે અમલ અરજીનું નામંજૂરીકરણ અદાલતની સ્વાભાવિક સત્તાઓને અનુસંધાનમાં આવે છે.

૧૯. ઉપર મેં દર્શાવ્યું છે કે ઓ. ૯ માં ખર્ચ વગેરેની બિનચુકવણી માટે દાવાની નામંજૂરી માટે વિશિષ્ટ જોગવાઈ છે, જ્યારે નાગરિક પી.સી. ના ઓ. ૨૧ માં તેવી સમાન જોગવાઈ નથી. પરિણામે, પ્રક્રિયા-ફીની બિનચુકવણી માટે અથવા અદાલતના કોઈ પણ નિર્દેશનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળતા બદલ અમલ અરજીની નામંજૂરી, સ્વભાવજ શક્તિઓના ઉપયોગમાં કરવામાં આવશે. હાલના કેસમાં,

નામંજૂરી હુકમધારકો દ્વારા પ્રક્રિયા-ફી ચૂકવવામાં નિષ્ફળતા કે મિલ્કતની યાદી રજૂ કરવામાં નિષ્ફળતા માટે નહોતી, પરંતુ હુકમધારકોની ગેરહાજરીના અભાવે કરવામાં આવી હતી. નીચલી અદાલતોએ કોડના ઓ. ૨૧ ના આર. ૧૦૬ ને આકર્ષે તે રીતે આર. ૧૦૫ હેઠળ અમલ અરજીની નામંજૂરી માનવામાં ભૂલ કરી હતી. નીચલી અદાલતો દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશો ટકી શકતા નથી. ૨૦. કારણ કે ૨૧-૮-૧૯૭૯ ના રોજ અમલ અરજીની નામંજૂરી સ્વભાવજ શક્તિઓ હેઠળ કરવામાં આવી હતી, તેથી તેની પુનઃસ્થાપના માટેની અરજી

અદાલતની સ્વભાવસિદ્ધ સત્તાઓનો આશ્રય લઈને પાનું ૨૮ હોઈ શકે છે અને તેવી પરિસ્થિતિમાં, અદાલતની સ્વભાવસિદ્ધ સત્તાઓનો આશ્રય લેવા માટે કોઈ સમયમર્યાદા નિર્ધારિત કરવામાં આવેલી નથી.

૨૧. વર્તમાન કેસના તમામ તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓનું તોલમાપ કરીને, હું અંતર્નિહિત સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવો અને આ હુકમની તારીખથી બે મહિનાની અંદર અથવા અમલકારી અદાલત દ્વારા વધારવામાં આવે તેવી વધુ મુદતમાં, હુકમધારકો દ્વારા ચુકાદાકરજદારોને રૂા. ૩૦૦/- ખર્ચ ચૂકવવાની શરતે, ૨૧-૮-૧૯૭૯ના રોજ નામંજૂર કરાયેલી અમલવારી અરજીને પુનઃસ્થાપિત કરવાનો હુકમ કરવો યોગ્ય માનું છું.”

૨૦.૫ ઉપરોક્ત દૃષ્ટિકોણને દેઓ નારાયણ ગોઆલા, (એલ.આર. દ્વારા અવસાન પામેલ) અને અન્ય વિ. જગદીશ પંડિત [એ.આઈ.આર. ૧૯૮૫

ગૌહાટી ૪૯] ના કેસમાં આપવામાં આવેલા નિર્ણય દ્વારા સમર્થન અને બળ મળે છે, જેમાં અદાલતે અન્ય બાબતો ઉપરાંત આ રીતે અવલોકન કર્યું હતું કે:—

“૫. આ બંને નિયમો દીવાની કાર્યરીતિ સંહિતા (સુધારો) અધિનિયમ, ૧૯૭૬ દ્વારા સમાવેશ કરવામાં આવ્યા હતા અને ૧લી ફેબ્રુઆરી, ૧૯૭૭થી અમલમાં લાવવામાં આવ્યા હતા. નિયમ ૧૦૫ અમલ અરજીની સુનાવણી સાથે સંબંધિત છે. નિયમ ૧૦૫ની ઉપકલમ (૧) મુજબ અદાલતે અમલ અરજીની સુનાવણી માટે તારીખ નક્કી કરવાની હોય છે. આ નિયમની ઉપકલમ (૨)માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જો અમલ અરજીની સુનાવણી માટે નક્કી કરાયેલ તારીખે અથવા અમલ અરજીમાંથી ઉત્પન્ન થતી કોઈ અરજીની સુનાવણી માટે નક્કી કરાયેલ તારીખે અથવા સુનાવણી મુલતવી રાખવામાં આવી હોય તેવી અન્ય કોઈ તારીખે, મામલો સુનાવણી માટે બોલાવવામાં આવે ત્યારે અરજદાર હાજર ન રહે, તો અદાલત તે અરજીને ફગાવી શકે છે. તેવી જ રીતે, જેને નોટિસ તામિલ કરવામાં આવી હોય તે બીજી પક્ષકાર હાજર ન રહે, તો અદાલત અરજીની એકતરફી સુનાવણી આગળ ધપાવી શકે છે અને તેને યોગ્ય તથા સમુચિત લાગે તેવા આદેશો આપી શકે છે. નિયમ ૧૦૬ અમલકારી અદાલતને એકતરફી રીતે પસાર કરાયેલા ફગાવવાના હુકમને પાછો બોલાવવાનો અધિકાર આપે છે અને તે જોગવાઈ કરે છે કે જો અદાલતને સંતોષ થાય કે અરજી સુનાવણી માટે બોલાવવામાં આવે ત્યારે ગેરહાજરી માટે પુરતો કારણ હતો, તો તે નિયમ ૧૦૫ની ઉપકલમ (૧) અથવા નિયમ ૧૦૫ની ઉપકલમ (૨) હેઠળ પસાર કરાયેલ

હુકમને રદ કરી શકે છે. નિયમ ૧૦૫ અમલ અરજીને પણ આવરી લે છે. જો તેની સામે કોઈ વાંધો દાખલ કરવામાં આવ્યો હોય, તો અદાલત અમલ અરજીની સુનાવણી માટે તારીખ નક્કી કરી શકે છે અને જો અરજીની સુનાવણીની તારીખે હુકમધારક હાજર ન હોય, તો અરજી નામંજૂર થઈ શકે છે. તેવી જ રીતે, જો અમલ અરજીની સુનાવણી સમયે હુકમદેવાદાર હાજર ન હોય, તો એકતરફી સુનાવણી કરી શકાય અને હુકમધારકને સાંભળી બાદ મામલામાં યોગ્ય આદેશો પસાર કરી શકાય. જોકે, નિયમ ૧૦૫ તે પરિસ્થિતિનો વ્યવહાર કરતો નથી જેમાં કેસમાં જરૂરી પગલાં ન લેવાતા અમલ અરજી ફગાવી દેવામાં આવે. નિયમ ૧૦૫ની ઉપકલમ (૧) પરથી ખૂબ સ્પષ્ટ થાય છે કે અદાલત અરજીની સુનાવણી માટે તારીખ નક્કી કરી શકે છે. પરંતુ કોઈ અરજીને સુનાવણી માટે મુકાશે તે પહેલાં હકીકતમાં તે સુનાવણી માટે પરિપક્વ થયેલી હોવી જોઈએ. અન્ય શબ્દોમાં કહીએ તો, હુકમદેવાદારને એવી જાણ હોવી જોઈએ કે તેની વિરુદ્ધ અરજી કરવામાં આવી છે અને તે તેના વિરોધમાં કારણ દર્શાવી શકે. હુકમદેવાદાર પર નોટિસ તામિલ કરવા માટે કેટલાક પગલાં લેવાં જરૂરી હોય છે. જો હુકમધારક હુકમદેવાદાર પર નોટિસ તામિલ કરવા માટે જરૂરી પગલાં લેતો ન હોય, તો અમલ અરજી બિનઅનુસરણના કારણે ફગાવી શકાય. પરંતુ ફગાવવાનો તે હુકમ

પૃષ્ઠ ૨૯ નિયમ ૧૦૫, દીવાની કાર્યરીતિ સંહિતા, હેઠળ આવરી લેવામાં આવશે નહીં; કારણ કે અરજીની સુનાવણી માટે તારીખ નિશ્ચિત કરવામાં આવી ન હતી,

પરંતુ મામલામાં જરૂરી પગલાં લેવા માટે નિશ્ચિત કરવામાં આવી હતી. આ ભેદ પણ દીવાની કાર્યરીતિ સંહિતાના હુકમ ૯ ની જોગવાઈઓમાં દર્શાવવામાં આવ્યો છે. મેં હુકમ ૯ ની જોગવાઈઓનો ઉલ્લેખ એ દૃષ્ટિએ કર્યો નથી કે તે જોગવાઈઓ અમલવારીના મામલામાં લાગુ પડે છે, પરંતુ મેં તેમનો ઉલ્લેખ માત્ર દૃષ્ટાંતરૂપે કર્યો છે. તેથી એવું કહી શકાય નહીં કે નિયમ ૧૦૫ તમામ પરિસ્થિતિઓને આવરી લે છે અને જો એકતરફી હુકમ રદ કરાવવા માટે કોઈ અરજી કરવી હોય, તો તે માત્ર હુકમ ૨૧ ના નિયમ ૧૦૬ હેઠળ જ થવી જોઈએ. હકીકતમાં, નિયમ ૧૦૬ ત્યારે લાગુ પડે છે જ્યારે કોઈ અરજી સુનાવણી માટે મુકવામાં આવી હોય અને અરજદાર સુનાવણી સમયે ગેરહાજર રહ્યો હોય અને તેથી અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી હોય. હાથે આવેલા મામલામાં, વિદ્વાન મુન્સિફે આ આધાર પર અમલવારી અરજી નામંજૂર કરી કે હુકમધારકે અમલવારી આગળ વધારવા માટે અન્ય કોઈ પગલાં લીધા ન હતા. સ્પષ્ટ છે કે અમલવારી અરજીને ૧૧મી જુલાઈ ૧૯૮૦ના રોજ તેની સુનાવણી માટે મુકવામાં આવી ન હતી. હુકમદેણાર દ્વારા દાખલ કરાયેલ અરજી ક્રમાંક ૪૯/૧૧ સુનાવણી માટે મુકવામાં આવી હતી અને તે અરજી તે દિવસે નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. તે અરજી નામંજૂર કર્યા પછી, નીચેની અદાલતે આ વધુ હુકમ પણ કર્યો કે હુકમધારકે અન્ય કોઈ પગલાં લીધા ન હોવાને કારણે અમલવારીનો મામલો ગેરહાજરીના કારણે નામંજૂર કરવામાં આવે. આ હુકમ સ્પષ્ટપણે હુકમ ૨૧ ના નિયમ ૧૦૫, દીવાની કાર્યરીતિ સંહિતાની જોગવાઈઓ હેઠળ આવતો ન હતો. તેથી નિયમ ૧૦૬ ની જોગવાઈઓનો આશ્રય લેવો શક્ય ન હતો. હુકમનામું ૪મી માર્ચ, ૧૯૬૮ના રોજ

પસાર કરવામાં આવ્યું હતું. ૧૨ વર્ષનો સમયગાળો ૪મી માર્ચ, ૧૯૬૮ના રોજ પૂર્ણ થઈ ગયો હતો. અમલવારી અરજી ૧૧મી જુલાઈ, ૧૯૮૦ના રોજ નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. આ પરિસ્થિતિઓમાં, હુકમધારકે બીજી અમલવારી અરજી દાખલ કરવાની બદલે ૧૧મી જુલાઈ, ૧૯૮૦ના હુકમને પરત બોલાવવા માટે દીવાની કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૧૫૧ હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી.

૭. હવે સુધી આ સિદ્ધાંત સુસ્થાપિત થઈ ચૂક્યો છે કે અદાલતની અંતર્નિહિત સત્તા કાયદાની સ્પષ્ટ જોગવાઈઓને અતિક્રમિત કરી શકતી નથી. જો સંહિતામાં કોઈ વિશિષ્ટ વિષય સાથે સંબંધિત ચોક્કસ જોગવાઈઓ હોય અને તે સ્પષ્ટ રીતે અથવા આવશ્યક અનુસંગ દ્વારા અદાલતની સત્તાઓના વ્યાપને અથવા કોઈ બાબત સંદર્ભે ઉપયોગમાં લઈ શકાય તેવી અધિકારિતાને સંપૂર્ણપણે આવરી લેતી હોય, તો સંહિતા દ્વારા પ્રદાન કરાયેલ સત્તાઓને અસરહીન કરવા માટે અદાલતની અંતર્નિહિત સત્તાનો આશ્રય લઈ શકાય નહીં. સંહિતામાં સમાવિષ્ટ પ્રતિબંધ સ્પષ્ટ હોવો આવશ્યક નથી, પરંતુ જે સંજોગો સાથે તેનો સંબંધ છે તેવા સંજોગોને આવરી લેવા માટે તે જે જોગવાઈઓ કરે છે, તેના સ્વભાવમાંથી તે અનુમાનિત અથવા નિહિત હોઈ શકે છે. (જુઓ અર્જુન સિંહ વિ. મોહિન્દર કુમાર, એ.આઈ.આર. ૧૯૬૪ એસ.સી. ૯૯૩).

૮. ઉપર હું પહેલેથી જ દર્શાવી ચૂક્યો છું કે ઓ.૨૧ ના નિયમ ૧૦૫ અને ૧૦૬ ની જોગવાઈઓ હાલના કેસના તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓ પર આધાર કરી શકાય તેવી નહોતી. હાલના કેસમાં ઊભી થયેલી પરિસ્થિતિને આવરી લેતી અન્ય કોઈ

સ્પષ્ટ જોગવાઈ દિવાની કાર્યવાહી સંહિતામાં નથી. નીચલી અદાલતે ૧૧મી જુલાઈ, ૧૯૮૦ના રોજ અમલદોરી અરજીની સુનાવણી નક્કી કરી નહોતી. તેણે તે તારીખ ચુકાદા-દેવાદારની અરજીની સુનાવણી માટે નક્કી કરી હતી, જેના દ્વારા તેણે પાકની કાપણી પૂર્ણ થાય ત્યાં સુધી અમલદોરીની કાર્યવાહી સ્થગિત રાખવાની માંગણી કરી હતી. નીચલી અદાલતે તે અરજી નિર્ણયક બની ગઈ હોવાથી ફગાવી દીધી હતી. પક્ષકારો અદાલત સમક્ષ હાજર હતા. જો અમલદોરી આગળ વધારવા માટે હુકમનામાધારકે કોઈ પગલાં લેવા જરૂરી હતા, તો અદાલતે તે કરવા માટે સમય આપવો જોઈએ હતો. તેના બદલે, નીચલી અદાલતે અરજી બિનહાજરીના કારણે ફગાવી દીધી. તેથી હુકમનામાધારકે તે હુકમ રદ કરવા માટે અરજી કરી. એવો હુકમ નિયમ ૧૦૫ દ્વારા આવરી લેવાતો ન હોવાથી

દીવાની પ્રક્રિયા સંહિતાના હુકમ ૨૧ ના પૃષ્ઠ ૩૦ મુજબ, તેને રદ કરવા માટેની અરજી હુકમ ૨૧ ના નિયમ ૧૦૬ હેઠળ દાખલ કરી શકાતી નહોતી. તેથી, તે હુકમ રદ કરવા અદાલતની સહજ સત્તાનો આશ્રય લેવાયો હતો. નીચલી અદાલતે એવું નિષ્કર્ષ આપ્યું હતું કે તે હુકમ રદ કરવા પૂરતા આધાર હતાં, તેથી તેણે તે હુકમ પરત બોલાવ્યો અને હુકમધારકની અરજી મંજૂર કરી તથા મામલામાં જરૂરી પગલાં લેવા માટે રજમી જુલાઈ, ૧૯૮૦ની તારીખ નક્કી કરી. આવા હુકમને મનસ્વી અથવા સ્વેચ્છાચારી કહી શકાય તેમ નહોતું. તેથી, ૧૧મી જુલાઈ ૧૯૮૦ના હુકમને રદ કરતાં નીચલી અદાલતે જે વિવેકાધિકાર વાપર્યો હતો, તેમાં હસ્તક્ષેપ કરી શકાય તેમ નહોતો. હકીકતમાં, વિવાદિત હુકમ ન્યાયના હિતમાં

અને આ બાબતનું પણ ધ્યાનમાં લેતાં પસાર કરવામાં આવ્યો હતો કે નવી અમલવારી અરજી દાખલ કરવાની વૈકલ્પિક ઉપાય સમયમર્યાદાને કારણે અવરોધિત થઈ ગયો હતો. આ રીતે અરજદારો દીવાની પ્રક્રિયા સંહિતાની કલમ ૧૧૫ હેઠળ હસ્તક્ષેપ યોગ્ય બને તેવો મામલો સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે.”

૨૧. આથી, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે જો પ્રશ્નાધીન હુકમ ઉપરોક્ત આવશ્યકતાઓ/પાસાઓને પ્રતિબિંબિત કરતો ન હોય અને તેમને પૂર્ણ કરતો ન હોય, તો એવો હુકમ નિયમ-૧૦૫(૨) અથવા (૩) ના અમલમાં પસાર કરાયેલ હુકમ ગણાશે નહીં, પરંતુ અન્ય કોઈ જોગવાઈ હેઠળ અથવા તે મુજબ પસાર કરાયેલ હુકમ ગણાશે; ઉદાહરણ તરીકે, તે અંતર્નિહિત સત્તાના ઉપયોગમાં પસાર કરાયેલ હુકમ હોઈ શકે છે (બિનઅનુસરણના આધારે કેસ/અરજી ફગાવી દેવા માટે).

૨૧.૧ જો, કેસના તથ્યોમાં, પ્રશ્નમાં રહેલા હુકમની તપાસ અદાલતને એવા નિષ્કર્ષે પહોંચાડે, એટલે કે એવો નિષ્કર્ષ કે તે હુકમ ઉક્ત ઉપનિયમોનો અમલ કરતાં અથવા તેના હેઠળ અને/અથવા તે મુજબ પસાર કરવામાં આવેલ નથી, તો તેનો અનુસંગી પરિણામ એ થશે કે આવા હુકમ વિરુદ્ધ અથવા એવા હુકમના સંદર્ભમાં કરવામાં આવેલ અરજીને ઉક્ત ઉપનિયમો હેઠળ પસાર કરાયેલા હુકમ વિરુદ્ધની અરજી તરીકે અને નિયમ ૧૦૬(૧) ના પરિધિમાં આવતી અરજી તરીકે ગણાવી શકાશે નહીં અને પરિણામે, તે હુકમ ૨૧ ના નિયમ ૧૦૬(૩) ના

વ્યાપમાં પણ આવશે નહીં, કારણ કે ઉક્ત જોગવાઈ હેઠળ અને તે મુજબ, જે અરજદાર વિરુદ્ધ નિયમો-૨૩(૧) અથવા ૧૦૫(૨) અથવા ૧૦૫(૩) હેઠળ હુકમ પસાર થયો હોય તે નિયમ-૧૦૬(૧) હેઠળ અરજી કરી શકે છે, પરંતુ જો કોઈ હુકમ અન્ય કોઈ જોગવાઈ હેઠળ, અથવા તે હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને, પસાર કરવામાં આવ્યો હોય (અર્થાત્ કોઈ અન્ય જોગવાઈ / નિયમ (અથવા હુકમ અથવા કલમ) હેઠળ), તો જે પક્ષ વિરુદ્ધ એવો હુકમ (અર્થાત્ કોઈ બીજી જોગવાઈ હેઠળનો હુકમ) પસાર થયો હોય તેને નિયમ-૧૦૬(૧) હેઠળ અરજી કરવાની પાત્રતા રહેશે નહીં.

પાનું ૩૧

૨૨. આ સંદર્ભમાં, એ પણ સ્મરણમાં લેવું યોગ્ય છે કે હાલના કેસમાં, તા. ૧૪.૧૨.૨૦૦૫ના હુકમ દ્વારા, અદાલતે અરજદારને હુકમની તારીખથી ૭ દિવસની અંદર, સોગંદપૂર્વક, કેટલીક વિગતો રજૂ કરવા નિર્દેશ આપ્યો હતો, યથા: (૧) સોગંદનામાની તારીખે ચુકાદા-દેણદાર પાસેથી વાસ્તવમાં બાકી રહેલી રકમ, અને (૨) જમ કરવા માગવામાં આવેલી ચલ મિલ્કતોનું વર્ણન અને વિગતો.

૨૨.૧ તેમ છતાં, તા. ૧.૯.૨૦૧૦ના આક્ષેપિત હુકમમાંથી કે અરજિમાથી અને/અથવા ૨૦૧૦ની અરજી ક્રમાંક ૯૯ના અરજી-સ્મરણપત્રમાંથી પણ એ સ્પષ્ટ થતું નથી કે તા. ૧.૯.૨૦૦૯ના રોજ જ્યારે અદાલતે હુકમ કર્યો હતો, ત્યારે મામલો ૧૯૯૯ની અમલવારી અરજી ક્રમાંક ૭ની સુનાવણી માટે મુકવામાં

આવ્યો હતો કે તા. ૧૪.૨.૨૦૦૫ના હુકમ હેઠળ આપેલ દિશાનિર્દેશના પાલનની ખાતરી કરવા માટે નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો હતો.

૨૨.૨ તા. ૧.૯.૨૦૦૯નો ઉક્ત હુકમ, અથવા તેનું વાચન, એ દર્શાવે છે કે વિદ્વાન અદાલતે ઉક્ત હુકમ બે આધાર અને બે કારણોસર પસાર કર્યો હતો, એટલે કે (૧) કેસમાં આવશ્યક પગલાં ન લેવાતા, કારણ કે અમલવારી અરજદાર અદાલતે હુકમ ૨૧ના નિયમ-૩૦ હેઠળ બહાર પાડેલ વોરંટની બજવણી અને અમલીકરણ માટે જરૂરી પગલાં લેતો નહોતો; અને (૨) અમલવારી અરજીનો અરજદાર હાજર રહેતો નહોતો.

૨૨.૩ કેસના તથ્યો પરથી એવું જણાય છે કે અમલવારી અરજીના નામંજૂરીના દિવસે, અદાલત સંભાવિત રીતે તા. ૧૪.૧૨.૨૦૦૫ ના હુકમનું પાલન થવાની રાહ જોઈ રહી હતી અને હુકમદેનાર દેવાનાર (વર્તમાન સામાવાળા)ની જંગમ મિલકતની ઓળખ કરવા તથા જંગમ મિલકતોની જમિ માટે આગળની કાર્યવાહી કરવા ઇચ્છતી હતી.

૨૨.૪ તેથી, જે તારીખે અદાલતે હુકમ કર્યો હતો તે તારીખ, સંભવતઃ, “સુનાવણી માટે” નિર્ધારિત તારીખ ન હતી અને તેથી, ઉપરોક્ત ચાર મૂળભૂત આવશ્યકતાઓમાંથી એક આવશ્યકતા સંભવતઃ પૂર્ણ થઈ ન હતી/અસ્તિત્વમાં ન હતી.

પાનું ૩૨

૨૨.૫ તેમ છતાં, હુકમમાં સ્પષ્ટતાના અભાવે અને કોઈપણ સંકેતના અભાવે, કોઈપણ રીતે નિષ્કર્ષ પર પહોંચવું શક્ય નથી અને માત્ર વિદ્વાન અદાલત જ નોંધપોથીની યોગ્ય તપાસ કર્યા બાદ આ તથ્યાત્મક પાસાનું નિર્ધારણ કરી શકે છે.

૨૩. વિવાદાસ્પદ હુકમમાં એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું નથી કે મામલો (એ) વર્ષ ૧૯૯૯ ની અમલ અરજી ક્રમાંક ૭ ની સુનાવણી માટે નિશ્ચિત કરવામાં આવ્યો હતો, અથવા (બી) તા. ૧૪.૧૨.૨૦૦૫ ના હુકમ હેઠળના નિર્દેશના પાલનની ખાતરી કરવા માટે નિશ્ચિત કરવામાં આવ્યો હતો.

૨૩.૧ અન્ય રીતે કહીએ તો, પડકારાયેલ હુકમમાં એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું નથી કે નિર્ધારિત સુનાવણી (અરજદાર દ્વારા ઉદ્દેખિત નોટિસના આધારે) માત્ર કોઈ ચોક્કસ મુદ્દા સુધી મર્યાદિત હતી કે નહીં (ઉદાહરણ તરીકે, તા. ૧૪.૧૨.૨૦૦૫ના હુકમ દ્વારા જારી કરાયેલા જોડાણ વોરંટ સંબંધિત નિર્દેશના પાલન બાબતે) અથવા સુનાવણી સર્વ હેતુઓ માટે હતી. પડકારાયેલ હુકમમાંથી એવું પ્રગટ થાય છે કે ઉપરોક્ત પાસાઓ સ્પષ્ટ કર્યા વિના અને હુકમ નિયમ ૧૦૫(૨) હેઠળ તથા તે હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને પસાર કરવામાં આવ્યો છે કે અન્ય કોઈ જોગવાઈ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને પસાર કરવામાં આવ્યો છે તે ઉદ્દેખ્યા/સ્પષ્ટ કર્યા વિના, માનનીય અદાલતે તા. ૧.૯.૨૦૦૯નો એવો સંયુક્ત હુકમ પસાર કર્યો, જેના દ્વારા અમલ અરજી ક્રમાંક ૭ સન ૧૯૯૯ને બે આધારોએ નામંજૂર કરવામાં આવી.

૨૪. જો કેસ અરજી નં. ૭ સન ૧૯૯૯ની “સુનાવણી” માટે નિશ્ચિત કરવામાં આવ્યો ન હતો અને તબક્કો અથવા હેતુ પક્ષકારોને કોઈ અન્ય પાસા અંગે સાંભળવા પૂરતો મર્યાદિત હતો, તો તે હુકમને નિયમ-૧૦૫ના ઉપનિયમ (૨) હેઠળનો હુકમ ગણાવી શકાય નહીં અને તેથી નિયમ ૧૦૬ના ઉપનિયમ (૩) હેઠળની મર્યાદા દર્શાવેલ વિવિધ અરજી નં. ૯૯ સન ૨૦૧૦ને લાગુ પડશે નહીં.

૨૪.૧ બીજી તરફ, જો એવું માનવામાં આવે કે તારીખ નક્કી કર્યા બાદ અરજીને સુનાવણી માટે નિયત કરવામાં આવી હતી અને તેથી પ્રશ્નાસ્પદ હુકમને નિયમ-૧૦૫ હેઠળનો હુકમ ગણવામાં આવે, તો પણ, હકીકત યથાવત્ રહે છે કે ઉક્ત વિવિધ અરજી નં.૯૯ સન ૨૦૧૦, તેના પ્રકાશમાં

તેના વિષયવસ્તુના પાનું ૩૩, તેની ભાષા, નિવેદનો અને માગવામાં આવેલ રાહત, જેમ કે અગાઉ ચર્ચા કરવામાં આવી છે, નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) ની પરિધિમાં અરજી તરીકે ગણવા યોગ્ય નથી.

૨૪.૨ આથી એવી પરિસ્થિતિ સર્જાય છે કે જેના મુજબ, ભલે એવું માન્ય ધરીએ કે તારીખ ૧.૯.૨૦૦૯ નો હુકમ નિયમ-૧૦૫ ના ઉપનિયમ (૨) હેઠળનો હુકમ છે, તો પણ હકીકત એ જ રહે છે કે નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળની કોઈપણ અરજી દાખલ કરવામાં આવી નથી, અર્થાત્ તારીખ ૧.૯.૨૦૦૯ ના હુકમને રદ કરવા માટે અદાલતને વિનંતી કરતી અને/અથવા અમલ અરજીને પુનઃસ્થાપિત કરવા માટે અદાલતને વિનંતી કરતી કોઈ અરજી દાખલ કરવામાં આવી નથી, અને જે અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે, અર્થાત્ વિવિધ અરજી

ક્રમાંક ૯૯ સન ૨૦૧૦, તે નિયમ-૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) ના કાર્યક્ષેત્રમાં આવતી નથી.

૨૪.૩ બાબતને આ દૃષ્ટિકોણથી જોતા અને આ કારણસર પણ, ઉક્ત વિવિધ અરજીને નિયમ-૧૦૬ના ઉપનિયમ (૧) હેઠળની અરજી તરીકે માન્ય ધરી લેવાને બદલે અને/અથવા નિયમ-૧૦૬(૧) તથા નિયમ-૧૦૬(૩) ના પ્રકાશમાં તેની વિચારણા મર્યાદિત રાખવાને બદલે, નીચલી અદાલત માટે આવશ્યક હતું કે તે ઉક્ત વિવિધ અરજી નં. ૯૯ સન ૨૦૧૦ ની સંહિતા હેઠળની અન્ય જોગવાઈઓના પ્રકાશમાં તેમજ અન્ય દૃષ્ટિકોણો અને પાસાઓથી વિચારણા અને પરીક્ષણ કરે.

૨૫. જોકે, માનનીય અદાલતે આ પાસાઓનો વિચાર ન કરીને ભૂલ કરી હતી અને ઉક્ત વિવિધ અરજી ક્રમાંક ૯૯ સન ૨૦૧૦નું વિવિધ અથવા તમામ સંબંધિત દૃષ્ટિકોણો અને પાસાઓમાંથી તથા તમામ સંબંધિત અથવા લાગુ પડતી જોગવાઈઓના પ્રકાશમાં પરીક્ષણ ન કરીને, તેમજ વિચારણાને માત્ર નિયમ-૧૦૬ના પ્રકાશમાં જ મર્યાદિત રાખીને ભૂલ આચરી હતી.

૨૬. જ્યારે ઉક્ત મિસ્. અરજીની તપાસ કરતાં એ બહાર આવ્યું છે કે ઉક્ત મિસ્. અરજી એવી અરજી નથી કે જે નિયમ ૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) ની પરિધીમાં આવે, ત્યારે તેના વિષયમાં અને તેના ભવિષ્ય અંગે અન્ય દૃષ્ટિકોણ અને અભિગમથી તેમજ નીચેના અન્ય ઉપબંધોના પ્રકાશમાં વિચારણા કરી તેનો નિર્ણય કરવો આવશ્યક હતો

સંહિતા.

૨૬.૧ જો વિદ્વાન અદાલતે ઉક્ત વિવિધ અરજીનું તમામ દૃષ્ટિકોણોથી પરીક્ષણ કર્યું હોત, તો અદાલતે નોંધ્યું હોત કે ઉક્ત વિવિધ અરજી નિયમ ૧૦૬ ના ઉપનિયમ (૧) ના કાર્યક્ષેત્રમાં આવતી નથી અને તેથી ઉક્ત અરજીને ભિન્ન વિચારણા પ્રાપ્ત થઈ હોત.

૨૬.૨ કેસના તથ્યોને ધ્યાનમાં લેતા, ખાસ કરીને એ હકીકતને ધ્યાનમાં લેતા કે ઉક્ત મિસ્. અરજીમાં અરજદારે તા. ૧.૯.૨૦૦૯ના હુકમને પાછો ખેંચવામાં આવે અને અમલ અરજી ક્રમાંક ૧૯૯૯ની ૭ ફરીથી પૂર્વવત્ કરવામાં આવે તેવી અરજ પણ કરી નથી અને ઉક્ત મિસ્. અરજીમાં કરાયેલા આક્ષેપોમાંથી અથવા તે દ્વારા માગવામાં આવેલ રાહતમાંથી અથવા તેના સ્વર અને વિષયવસ્તુમાંથી એવો કોઈ સંકેત મળતો નથી કે તે નિયમ-૧૦૬ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી છે અને/અથવા જ્યારે અરજદાર દ્વારા એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હોય તેમ પણ જણાતું નથી કે મિસ્. અરજી નિયમ-૧૦૬(૧) હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી છે અને/અથવા તે તા. ૧.૯.૨૦૦૯ના હુકમ વિરુદ્ધ એ માનીને દાખલ કરવામાં આવી છે કે ઉક્ત હુકમ નિયમ-૧૦૫ હેઠળનો હુકમ છે, ત્યારે વિવાદિત હુકમ પસાર કરતાં પહેલાં માનનીય અદાલતે એ નિશ્ચિત કરવું જોઈએ હતું કે તા. ૧.૯.૨૦૦૯નો હુકમ નિયમ-૧૦૫(૨) હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને પસાર કરવામાં આવ્યો હતો કે નહીં.

૨૬.૩ ઉક્ત પાસાની નિશ્ચિતતા કરવા માટે, અદાલત માટે એ નિશ્ચિત કરવું આવશ્યક હતું કે જે તારીખે અદાલતે અમલ અરજી ક્રમાંક ૭ ઓફ ૧૯૯૯ માં હુકમ કર્યો હતો, તે તારીખ નિયમ-૧૦૫(૨) હેઠળ પરિકલ્પિત અર્થમાં “સુનાવણી માટે નિર્ધારિત” હતી કે નહીં, અથવા મામલો કોઈ અન્ય હેતુ માટે, જેમ કે ૧૪.૧૨.૨૦૦૫ ના હુકમ હેઠળ આપેલ દિશાનિર્દેશોના પાલનની ખાતરી કરવા માટે અથવા જમી વોરંટ બહાર પાડવાના દિશાનિર્દેશને અનુસરીને ડિકીધારકની વધુ કાર્યવાહી માટેની વિનંતી પર વિચારવા માટે, સુનિશ્ચિત/ચાલીબદ્ધ કરવામાં આવ્યો હતો.

૨૬.૪ તે મુદ્દાનો પરીક્ષણ કર્યા વિના અને પ્રશ્નાધીન હુકમ નિયમ-૧૦૫(૨) હેઠળ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો તે અંગે સંતોષ પામ્યા વિના,

પાનું ૩૫ પર માનનીય અદાલતે એવો અનુમાન કરવો જોઈએ ન હતો કે પ્રશ્નાધીન હુકમ નિયમ-૧૦૫(૨) હેઠળ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો અને/અથવા વિવિધ અરજી ક્રમાંક ૯૯ સન ૨૦૧૦ એવી અરજી હતી કે જે નિયમ-૧૦૬(૧) ની વ્યાપ્તિમાં આવશે.

૨૬.૫ અગાઉ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે તે મુજબ, આ મુદ્દા અંગે કોઈ સંતોષકારક ઉત્તર મળી શકે તેવું કોઈપણ સામગ્રી નોંધપોથી પર ઉપલબ્ધ નથી. તેથી, ઉપરોક્ત પાસાઓની તપાસ કરવા માટે મામલો વિદ્વાન અદાલતને પરત મોકલવા સિવાય અદાલતને અન્ય કોઈ વિકલ્પ જણાતો નથી.

૨૭. ઉપરોક્ત ચર્ચાના પરિણામરૂપે એવું પ્રગટ થાય છે કે ઉપર દર્શાવેલ બે મુદ્દાઓ, અર્થાત્ ઉક્ત મિસ્. અરજી નં. ૯૯ સન ૨૦૧૦નું અન્ય કોઈ સંબંધિત જોગવાઈના પ્રકાશમાં પરીક્ષણ અને વિચારણા થવી જરૂરી છે, અને બીજો મુદ્દો, એટલે કે તા. ૧.૯.૨૦૦૯નો હુકમ નિયમ-૧૦૫(૨)ના કાર્યક્ષેત્રમાં આવે છે કે નહીં, તે બાબત અંગે મુદ્દો માનનીય અદાલત સમક્ષ પરત મોકલવો આવશ્યક છે. આ અદાલતે નોંધ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રીમાંથી સંબંધિત વિગતો શોધવાનો પ્રયત્ન કર્યો હતો, પરંતુ જરૂરી વિગતો તથા જવાબ ઉપલબ્ધ સામગ્રીમાંથી મળી શક્યા નહોતા. એવું જણાય છે કે માત્ર મિસ્. અરજી નં. ૯૯ સન ૨૦૧૦ની ફાઈલમાં ઉપલબ્ધ સામગ્રી પરથી જ માનનીય અદાલત તા. ૧.૯.૨૦૦૯ના રોજ, જ્યારે વિવાદિત હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે અરજીની સુનાવણી કયા તબક્કે હતી તે નિશ્ચિત કરી શકશે અને તેના આધારે અદાલત એ પણ નક્કી કરી શકશે કે વિવાદિત હુકમ નિયમ-૧૦૫ના કાર્યક્ષેત્રમાં આવે છે કે નહીં. તેથી, જોકે આ અદાલતે મામલો પરત મોકલવાની પરિસ્થિતિ ટાળવાનો અને ઉપલબ્ધ સામગ્રીમાંથી જવાબ શોધી આ કાર્યવાહી દરમિયાન જ મામલાનો નિર્ણય કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો, તેમ છતાં મામલો પરત મોકલ્યા સિવાય અન્ય કોઈ વિકલ્પ નથી.

૨૭.૧ ઉપર ચર્ચાયેલ તથ્યોને ધ્યાનમાં રાખીને અને પૂર્વોક્ત કારણોસર, આ અદાલતને આ કેસને તે માનનીય અદાલત સમક્ષ પરત મોકલવો આવશ્યક અને યોગ્ય જણાય છે, જ્યાં આ અરજીની સુનાવણી કરવામાં આવી હતી અને તેનો

નિર્ણય કરવામાં આવ્યો હતો. તે હેતુસર, આક્ષેપિત હુકમ રદ કરવામાં આવે છે, અને

પાનું ૩૬ મુજબ નીચેનો હુકમ કરવામાં આવે છે:- [એ] દિનાંક ૩૧.૧૨.૨૦૧૧નો પડકારવામાં આવેલ હુકમ રદ કરવામાં આવે છે. [બી] કેસ, એટલે કે, મિસ્ક. અરજી નં. ૯૯ ઓફ ૨૦૧૦, માનનીય અદાલતને પરત મોકલવામાં આવે છે.

[સી] વિદ્વાન અદાલત રેકૉર્ડનું પરીક્ષણ કરશે અને નિર્ધારિત કરશે કે પ્રશ્નાધીન હુકમ, એટલે કે તા. ૧.૯.૨૦૦૯નો હુકમ, નિયમ-૧૦૫(૨) હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને પસાર કરવામાં આવ્યો હતો કે નહીં અને શું તે નિયમ-૧૦૫(૨)ના કાર્યક્ષેત્રમાં આવે છે કે નહીં.

[ડી] ઉપરોક્ત ચર્ચા અને ઉપર ઉદ્ઘૃત નિર્ણયોનું ધ્યાનમાં લઈને, વિદ્વાન અદાલત ઉપરોક્ત વિવિધ અરજી ક્રમાંક ૯૯/૨૦૧૦ પર નવેસરથી વિચારણા કરશે અને તે નક્કી કરશે કે ઉપરોક્ત વિવિધ અરજી સંહિતાની હેઠળની અન્ય કોઈ જોગવાઈના પરિધિમાં આવે છે કે કેમ અને શું તે અન્ય કોઈ જોગવાઈના પ્રકાશમાં વિચારણા કરીને નિર્ણય કરવા યોગ્ય છે કે નહીં, અને ત્યારબાદ, વિદ્વાન અદાલત કાયદા મુજબ ઉપરોક્ત અરજીનો નિર્ણય કરશે.

ઉપરોક્ત અવલોકનો અને નિર્દેશ સાથે, હાલની અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(કે.એમ. ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

સામાવાળાઓ તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલ શ્રી વકીલે હાલના હુકમના સ્થગન માટે વિનંતી કરી.

કેસના તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં રાખી તથા સામાવાળાઓ તરફથી વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલ વિનંતીને હાથે જામમાં લઈ, એવો નિર્દેશ કરવામાં આવે છે કે હાલના હુકમનું અમલીકરણ ૨૦.૮.૨૦૧૪ સુધી સ્થગિત રહેશે.

(કે.એમ. ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

*The translation of this judgment has been provided by M/s
Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.*

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.